

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta lesnická a dřevařská

Katedra ekonomiky a řízení lesního hospodářství

Bakalářská práce

**Porovnání způsobů regulace vodného a stočného mezi
vybranými evropskými státy**

Andrea Kurzová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra ekonomiky a řízení lesního hospodářství

Fakulta lesnická a dřevařská

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Andrea Kurzová

Hospodářská a správní služba v lesním hospodářství

Název práce

Porovnání způsobů regulace vodného a stočného mezi vybranými evropskými státy

Název anglicky

Comparison of regulation methods of water and sewer rate among chosen european countries

Cíle práce

Analyzovat a porovnat způsob regulace vodného a stočného ve vybraných evropských státech. Shrnutí výsledků porovnání a význam pro Českou republiku.

Metodika

Bude provedena rešerše možných způsobů regulace vodného a stočného a budou popsány základní modely této regulace. Nejdůležitějším krokem je podrobná rešerše způsobu regulace vodného a stočného ve zvolených evropských státech. Vedle sběru informací prostřednictvím internetu bude využito možnosti získat příslušné informace na Výzkumném ústavu vodohospodářském T. G. Masaryka. V rámci diskuse budou popsány výsledky analýzy a budou doporučena opatření na zlepšení regulace vodného a stočného v České republice.

Doporučený rozsah práce

60 stran

Klíčová slova

vodné, stočné, cenová regulace, metody regulace, pitná voda.

Doporučené zdroje informací

- Cenový věstník 13/2013: Výměr MF č. 01/2014 ze dne 22. listopadu 2013, kterým se vydává seznam zboží s regulovanými cenami.
- Rosochatecká E. a kol. 2012: Ekonomika podniků. 10. vyd., Česká zemědělská univerzita Praha: 201 s. ISBN 978-80-213-2259-2
- Slavíková L. 2011: Ekonomické nástroje k adaptaci vodního hospodářství ČR na změnu klimatu. Institut pro ekonomickou a ekologickou politiku VŠE Praha, on line: http://www.ieep.cz/download/projekty/www_sek/sek_ekon.pdf.
- Soukup J. 2003: Mikroekonomická analýza. 3. vydání, Melandrium Slaný: 256 s. ISBN 80-86175-30-8 (brož.)
- Stepan A. 1993: Kalkulace nákladů a cenová politika v tržní ekonomice. 4., rozš. a přeprac. vyd., Linde Praha: 155 s.
- Tuleja P., Nezval P., Majerová I. 2011: Základy mikroekonomie. 2. vydání, Computer Press Brno: 261 s. ISBN 978-80-251-3577-8 (brož.)
- Zajíček M., Zeman K. 2010: Řešení problémů v ekonomické analýze. 1. vyd., Oeconomica Praha: 210 s. ISBN 978-80-245-1727-8 (brož.)

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

doc. Ing. Miroslav Hájek, Ph.D.

Elektronicky schváleno dne 2. 4. 2014

doc. Ing. Václav Kupčák, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 8. 2014

prof. Ing. Marek Turčáni, PhD.

Děkan

V Praze dne 19. 04. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Porovnání způsobů regulace vodného a stočného mezi vybranými evropskými státy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20.4.2015

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu doc. Ing. Miroslavu Hájkovi, Ph.D., za vedení mé bakalářské práce, poskytnuté rady a věnovaný čas. Dále bych také ráda poděkovala panu Ing. Lubomíru Petruželovi, CSc. a panu vrchnímu řediteli vodního hospodářství Ministerstva zemědělství RNDr. Pavlu Punčochářovi, CSc., za poskytnuté informace a literární zdroje, které mi napomohly ke zpracování této práce. A v neposlední řadě za podporu ze strany rodiny a přátel.

Porovnání způsobů regulace vodného a stočného mezi vybranými evropskými státy

Comparison of regulation methods of water and sewer rate among chosen european countries

Souhrn

Předmětem výše jmenované bakalářské práce je komparace způsobu vodného a stočného v rámci České republiky (dále jen „ČR“) a vybraných států Evropy. Cílem práce je především analyzovat a porovnat způsob regulace vodného a stočného ve zvolených státech, a zakomponování výsledků a shrnutí zvláště pro danou problematiku v ČR. Práce je rozdělena na dvě hlavní části. V první části („Metodika“) autorka popisuje teoretická východiska na základě odborné literatury a článků, které se zaměřují na charakteristiku vodohospodářské infrastruktury z legislativního hlediska, právní předpisy zahrnující regulaci, tvorbu a vývoj ceny ve vodohospodářství, dále také definuje pojmy vodné a stočné. Druhá část („výsledky výzkumu“), tedy praktická je věnována vlastnímu výzkumu v oblasti regulace cen vodného a stočného ve vodárenství vybraných evropských států, která je podložena na základě získaných dat z Českého statistického úřadu a Evropského statistického úřadu. Pro porovnání regulačních způsobů s ČR byly vybrány státy Velká Británie, Irsko, Portugalsko, Slovensko a Německo. V závěrečné části bakalářské práce je pojednáváno o možných způsobech regulace cen vodárenství v ČR a vyhodnocení komparace způsobu vodného a stočného s ostatními státy Evropy.

Klíčová slova: vodné, stočné, cenová regulace, metody regulace, pitná voda

Summary

The subject of this bachelor thesis is to compare methods of water charges and sewerage in Czech Republic and other selected European countries. Aim of the thesis is to analyse and compare the method of regulation of water charges and sewerage in selected countries and to provide results and conclusions especially for Czech Republic. The thesis is divided into two main parts. In first part the author describes theoretical starting point based on specialized literature and articles, which are focused on characteristics of water infrastructure in term of legislation, laws including regulations, creation and development of water prices, also defines the terms water charge and sewerage. The second part is practical and is focused to own research in area of regulations of water charges and sewerage in selected European countries which is based on data collected from Czech Statistical Office and the European Statistical Office. For comparison of regulation methods in Czech Republic were selected countries Great Britain, Ireland, Portuguese, Slovakia and Germany. In final part of bachelor thesis are discussed possible methods of price regulations of water charges in Czech Republic and evaluation of comparison of methods of water charges and sewerage with other European countries.

Key words: water charges, sewerage, price regulations, methods of regulations, drinking water

Obsah

SEZNAM OBRÁZKŮ	9
SEZNAM TABULEK.....	9
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	10
1. ÚVOD.....	11
2. CÍL PRÁCE A METODIKA	13
2.1 Cíl práce.....	13
2.2 Metodika	13
3. TEORETICKÁ ČÁST (LITERÁRNÍ REŠERŠE).....	14
3.1 Vazba mezi vodním a lesním hospodářstvím.....	14
3.1.1 Pojem „Les“	14
3.1.2 Funkce lesa významné pro vodní hospodářství	14
3.2 Počátky a vývoj vodohospodářské infrastruktury v ČR	15
3.3 Privatizace vodohospodářských společností	16
3.4 Současné poskytování služeb v ČR.....	17
3.5 Modely provozování vodohospodářské infrastruktury	18
3.6 Legislativa vodního hospodářství	19
3.6.1 Právní předpisy ČR v oblasti ochrany vod	19
3.6.2 Prováděcí předpisy k zákonu o vodovodech a kanalizacích	20
3.6.3 Související legislativa.....	20
3.6.4 Legislativa v rámci EU.....	20
3.7 Legislativa v oblasti cen ve vodohospodářství.....	21
3.7.1 Vymezené způsoby regulace ceny dle § 4 zákona č. 526/1990 Sb.,	21
3.8 Regulace ceny ve vodárenství.....	22
3.8.1 Hlavní orgány regulace vodárenství v ČR	24
3.9 Vývoj ceny vody v rámci vodohospodářství	25
3.10 Tvorba ceny vody	26
3.10.1 Vodné.....	28
3.10.2 Stočné.....	28
3.10.3 Formy vodného a stočného	28
3.11 Dostatečné zdroje vody.....	29
3.12 Nákladové položky	30
3.13 Oprávněnost nákladu	30
3.14 Přiměřený zisk	30
4. PRAKTICKÁ ČÁST (VÝSLEDKY).....	32
4.1 Regulační způsoby vodárenství v evropských státech	32
4.2 Regulační metody v evropských státech	33
4.3 Regulace vodárenství v evropských státech.....	33

4.3.1	Velká Británie	34
4.3.2	Irsko	35
4.3.3	Německo	36
4.3.4	Portugalsko.....	37
4.3.5	Slovensko.....	38
4.4	Porovnání cen vodného a stočného v roce 2011 ve vybraných evropských státech	39
4.4.1	Velká Británie (2011).....	40
4.4.2	Německo (2011).....	41
4.4.3	Slovensko (2011)	42
4.4.4	Česka republika (2011)	42
4.4.5	Závěrečné výsledky z výše zmíněných tabulek.....	43
5.	DISKUZE.....	44
6.	ZÁVĚR.....	46
7.	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	48
	SEZNAM PŘÍLOH.....	52
8.	PŘÍLOHY	53

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Pravidla pro tvorbu ceny	23
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Komodita jako předmět věcného usměrňování	22
Tabulka 2 – Přehled vybraných měst pro rok 2015	26
Tabulka 3 – Porovnání způsobu regulace v členských státech EU.....	33
Tabulka 4 – Cena vody 2011 pro Velkou Británii.....	40
Tabulka 5 – Cena vody 2011 pro Německo	41
Tabulka 6 – Cena vody 2011 pro Slovensko	42
Tabulka 7 – Cena vody 2011 pro ČR	43

Seznam použitých zkratk

EU	Evropská unie
ČR	Česká republika
MF	Ministerstvo financí
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
SOVAK ČR	Sdružení oboru vodovodů a kanalizací České republiky
ÚRSO	Úrad pre reguláciu sietových odvetví

1. ÚVOD

Bakalářské práce s názvem „Porovnání způsobů regulace vodného a stočného mezi vybranými evropskými státy“, zaujala autorku z důvodu podrobného prozkoumání a bližšího poznání způsobů regulace cen vybraného odvětví, kterým je vodárenství. Nejedná se pouze o regulaci cen v ČR, ale téma zahrnuje i nadnárodní poměry v regulačních způsobech vodárenství. S platbou vodného a stočného se v běžném životě setkává skoro každý, ale kalkulace ceny vodného a stočného zahrnuje tolik jednotlivých položek, že ne každý dovede zachytit, co jednotlivé položky vyznačují. S podrobnějším rozбором položek tvořící cenu vodného a stočného se setkáme v následujících kapitolách.

Globálním problémem je nedostatek pitné vody. Nejenom obyvatelé evropských států berou poskytování a dodávání pitné vody jako samozřejmost. Nedostatečné množství pitné vody, však zatím není veřejnosti důrazněji zmiňováno. Zbytečným a neuváženým plýtváním této vzácné suroviny dochází k podpoře čím dál tím menšího množství a do budoucna, může daná situace obnášet závažný problém. Strádáním a nedostatečným množstvím vody trpí spíše státy, kde převládá suché podnebí a ve státech, kde nemají dostatek přírodních zdrojů k čerpání. Ale i státy, které vlastní dostatečné přírodní zdroje a netrpí nedostatkem pitné vody, mohou strádat především jejich nevhodným způsobem ve vodohospodářství.

S nedostatkem pitné vody také souvisí stav životního prostředí, proto bychom ho neměli zbytečně zatěžovat a znečišťovat. Voda a les jsou vzájemně propojeny a dochází k oboustranné podpoře jejich funkcí. Tyto funkce je dobré chránit a udržovat v přívětivém stavu. Měli bychom zlepšovat, jak stav životního prostředí tak i jejich prospěšné vzájemné fungování vody a lesa. O těchto vzájemně oboustranných funkcích vody a lesa je nastíněno více informací v následujících kapitolách této práce.

Z výše zmíněným globálním problémem nedostatku vody souvisí vládní zřizování nových institucí a organizací, které by podporovaly a vylepšily tuto problematiku. Vláda může prostřednictvím zákonodárných orgánů stanovit lepší normy a pravidla ve vodárenství. Mohou prostřednictvím těchto ustanovení ovlivnit cenu, spotřebu a celkové naložení s vodou. Velkou roli nehraje pouze vnitrostátní správa ale i Evropská unie a její nařízení.

Jednotlivé evropské státy vlastní odlišné vodárenské prostředí, příslušný majetek vodohospodářské infrastruktury, právní normy a poplatky či daně, nehledě také na geografickou polohu a vliv podnebí. Tyto kritéria zapříčiňují různorodost cen jak na regionální, státní tak i nadnárodní úrovni, proto je regulace cen ve vodárenství tak důležitá. Předpoklady pro regulaci by měly být především účinnost a efektivnost. Právě proto je aktuálním tématem v ČR výběr nejvhodnějšího regulačního způsobu ve vodárenství a zlepšit a obměnit tak nynější způsob regulace ceny vody.

2. CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zpracovat analýzu a porovnání způsobu regulace vodného a stočného v uvedených evropských státech. Shrnutí výsledků pro porovnání a význam pro ČR. Práce se opírá o zpracování dvou podstatných částí. Část teoretickou („metodika“), kdy vymezení problematiky nalezneme v literárních pramenech a především z pohledu internetových zdrojů, a část praktickou („výsledky výzkumu“), která zahrnuje analýzu zkoumané problematiky ve vybraných evropských státech.

2.2 Metodika

V první řadě je provedena rešerše způsobů regulace vodného a stočného. Jsou popsány základní modely této regulace. Nejdůležitějším krokem je podrobná rešerše způsobu regulace vodného a stočného ve zvolených evropských státech. Mimo sběru informací prostřednictvím internetových zdrojů bylo využito možnosti, získat potřebné informace na Výzkumném ústavu vodohospodářském T. G. Masaryka. V rámci diskuse jsou popsány výsledky analýzy a jsou doporučena opatření na zlepšení regulace vodného a stočného v České republice.

3. TEORETICKÁ ČÁST (LITERÁRNÍ REŠERŠE)

3.1 Vazba mezi vodním a lesním hospodářstvím

V první řadě se autorka zaměřuje na charakteristiku lesa, jeho funkce a to především z pohledu propojenosti vodního a lesního hospodářství.

3.1.1 Pojem „Les“

Les je obecně považován za složitý lesní ekosystém, který obsahuje soustavu vzrostlých stromových porostů. Je tvořen složkou rostlinnou, živočišnou a mimo jiné i abiotickým prostředím. Se svou přirozenou retenční schopností je významným prvotním článkem hydrologického cyklu a má mimořádně pozitivní vliv na vodní hospodářství.¹

3.1.2 Funkce lesa významné pro vodní hospodářství

Uvedené funkce lesa jsou chápány jako přínosy, které jsou podmíněné právě jeho existencí. Funkce dělíme na produkční a mimoprodukční. Produkční funkci lze jinak definovat jako funkci dřevoprodukční nebo kteroukoliv funkci uplatňující se v tržním systému svými funkčními efekty jako je zboží. Do mimoprodukčních funkcí patří funkce půdoochranné, klimatické, rekreační, krajinytvorné, vodohospodářské atd. Lesy zvláštního určení jsou lesy, které nejsou ochrannými a nacházejí se v pásmech hygienické ochrany (PHO) vodních zdrojů I. stupně, v ochranných pásmech zdrojů přírodních léčivých a stolních minerálních vod. Všeobecně se jedná o lesy, které mají veřejný zájem na zlepšení a ochranu životního prostředí nebo jiný oprávněný zájem na plnění mimoprodukčních funkcí. Především se jedná o lesy v prvních zónách chráněných krajinných oblastí a lesy v přírodních rezervacích a přírodních památkách, lázeňské, se zvýšenou půdoochrannou, vodochrannou, klimatickou nebo krajinytvornou funkcí. V lesích s vodohospodářskými funkcemi komplexní a retenční se rozlišují funkční skupiny lesních porostů s lokálními funkcemi, které jsou protierozní, dedukční (odsávací) a infiltrační (vsakovací).

¹ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích

Lesy a jejich vodoochranné funkce mají vliv na kvalitu a kvantitu vody ale i na samostatný koloběh vody v krajině. Přiměřeně zalesněná krajina chrání zdroje vody a vodní toky před zanesením sedimenty, naplaveninami a před dalšími škodlivými látkami a má proto vliv na ekonomiku vodního hospodářství. Vodoochranná funkce lesa je velice důležitá, proto by se mělo zlepšit vzdělání, školení, výzkum, tak aby se více podporovaly znalosti a pochopení vzájemného působení lesa a vody. Mělo by se zvýšit povědomí o vztahu mezi lesy a vodou, a zlepšovat díky tomu hospodaření s nimi.²

K ochraně vydatnosti, jakosti a zdravotní nezávadnosti zdrojů povrchových vod využívaných nebo využitelných pro zásobování pitnou vodou stanovil vodoprávní úřad podle platného znění vodního zákona č. 254/2001 Sb. a vyhlášky č. 137/1999 Sb. ochranná pásma. V ČR je získáváno přibližně 60 % pitné vody z povrchových zdrojů, to je z vodních toků nebo vodních nádrží. Takto vodohospodářské lesy s touto prvořadou a významnou funkcí zaujímají v naší zemi 27,6 % plochy lesů. Z toho v ochranných pásmech zdrojů povrchové vody (PHO) se nachází téměř 11 % lesní plochy v ČR.³

Mezi vodou a lesem je velmi úzký vzájemný vztah. Lesy jsou významnou součástí hydrologického cyklu. Lesní porosty a lesní půdy mají schopnost velmi dobrého vsakování vody do půdy a hromadění této vody ve svrchní části půdy a v půdě. Výsledkem toho je, že lesní porosty a půdy zadržují vodu a výrazně omezují odtok vody po povrchu. Je dobré si uvědomit, že les a jeho správné uspořádání zalesnění a pěstování může nejenom ovlivnit množství dostupné vody, ale může i pozitivně zmírnit dopad na povodně, které jsou v této době čím dál tím častějším problémem. Proto by se měly posilovat půdoochranné a vodoochranné funkce lesů a obnovovat degradované lesy zejména v záplavových oblastech a horních částech rozvodí. Pravidelná údržba lesních porostů a zalesňování zemědělských pozemků je levnějším a přirozenějším způsobem ochrany před záplavami než jiná finančně náročnější technická opatření.⁴

3.2 Počátky a vývoj vodohospodářské infrastruktury v ČR

Počátky jsou spojovány především s ukončením státních podniků. Před rokem 1993 v ČR se vyskytovalo celkem 11 státních podniků, kam patřilo 9 krajských podniků a

² <http://www.uhul.cz/images/poradenstvi/metodiky/VMFLDHNL.M.pdf> <získáno 10. 5. 2014>

³ <http://www.lesy.cz/ls155/program-2020/stranky/program-2020.aspx> <získáno 10. 5. 2014>

⁴ <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/mezinarodni-rok-lesu-2011/tema-mesice/srpen-les-a-voda-rezoluce-o-vode-a-jine.html> <získáno 10. 5. 2014>

2 pražské podniky vodovody a kanalizace. Uvedené podniky měly zejména na starosti obnovu a rozvoj vodárenské infrastruktury. Usnesením vlády ČR č. 222 ze dne 3. 7.1991 k zásadám reformy a transformačních procesů systémů zásobování pitnou vodou, odkanalizování a čištění odpadních vod byla zahájena příprava privatizace státních podniků. V roce 1991 byl rovněž připraven a schválen zákon č. 92/1991 Sb., o převodu majetku státu na jiné osoby. Ministerstvo zemědělství ČR s ohledem na usnesení vlády a zákon vypracovalo „Zásady pro privatizaci státních podniků oboru veřejných vodovodů a kanalizací“. V rámci privatizačních projektů došlo k rozštěpení 11 státních podniků na přibližně 40 okresních vodohospodářských společností a dále vzniklo 1 200 drobných provozovatelů, kteří mají různou formu vlastnictví infrastruktury.

V roce 1993 došlo k převodu majetku na města a obce související se správou vodárenského monopolu. Tímto bezúplatným převodem převedl stát na samosprávu daného regionu i odpovědnost a práva rozhodovat a řídit. Nově vzniklé vodohospodářské obchodní společnosti byly založeny pouze na základě schválených privatizačních projektů státních podniků. Jednalo se zejména o skutečnost, že tyto vodohospodářské společnosti zajistí prioritně provoz a rozvoj zásobování pitnou vodou, odvádění a čištění odpadních vod.⁵

Zaměříme-li se na vliv této privatizace z pohledu ceny vodného a stočného, kdy se v průběhu let cena neustále měnila. Převrtaným rokem v tomto případě se stal rok 1994, kdy došlo ke zrušení dotování státem provozních nákladů na výrobu, distribuci a čištění pitné vody. Tato situace znamenala skokové navýšení cen vodného stočného.⁶

3.3 Privatizace vodohospodářských společností

Koncem 90. let probíhaly v ČR privatizace vodáren, kdy vše bylo zejména založeno na přímém nákupu akcií krajských vodáren nebo vodáren velkých měst zajišťujících provoz pro velké územní celky. Majoritní podíl akcií byl bezúplatně převeden fondem národního majetku na obce a města, aby byl zabezpečen rozhodující vliv na provoz vodárenské

⁵ *Privatizace vodárenství v České republice: Kam odtékají zisky?* Praha: Transparency International - Česká republika, 2009, s. 5

⁶ <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/> <získáno 6. 3. 2015>

infrastruktury. Prostřednictvím kuponové privatizace bylo prodáno cca 10 % zbylých akcií.

Zájem o nákup vodohospodářské infrastruktury klesl od roku 2001, jelikož prodejem akcií vodáren přišly zejména vodárenské společnosti o možnost dotací z Evropské unie. Nadále však trval zájem o provozní část vodáren tvořící zisky. Vzhledem k tomuto důvodu se na vodárenském trhu začala objevovat privatizace způsobem akcionářských práv. Dodávka, kanalizace a čištění vody bylo svěřeno soukromé společnosti, ale vodárenskou infrastrukturu si ponechaly obce či města. Podíl z akcií z provozní společností byl použit k přímému prodeji či veřejné soutěži. Nabídka účasti v soutěži o akcie provozních společností vzbudila zájem vstupu zahraničních firem – sdružených podniků různých odvětví do těchto společností.⁷

Zmíněná privatizace přinesla jak pozitivní tak negativní ohlasy. Nedostatkem byla především ztráta přímé kontroly a rozhodování ve všech zásadních věcech, které se týkají prodeje vody. Pozitivní především v tom, že městům a některým vodárnám přinesla zpravidla jednorázové funkční zdroje, které se zpětně investovaly do vodárenské infrastruktury.

3.4 Současné poskytování služeb v ČR

V ČR je vodárenství typické tím, že je zde více poskytovatelů služeb, kteří mají různé organizační uspořádání a jsou různých vlastnických forem na řadě lokálních trhů. Kalkulace a sjednávání cen se řídí podle závazných pravidel věcného usměrňování cen. Poskytovatelé služeb si na základě tohoto stanovení ceny sami vykalkulují a sjednávají s kupujícími. Nejblíže ke spotřebiteli mají obce a prakticky ho také zastupují. Obce na základě tohoto způsobu regulace mohou vyjednávat o cenách vodného a stočného, což je neopominutelný znak tržní ekonomiky.

Prodávající má povinnost zveřejnit veškeré informace o celkovém vyúčtování, které zahrnuje všechny položky výpočtu ceny dle cenových předpisů, které prokazuje dodržení regulace cen ve stanovené struktuře. Tato veřejná kontrola je velice významným prvkem.

⁷ *Privatizace vodárenství v České republice: Kam odtékají zisky?* Praha: Transparency International - Česká republika, 2009, s. 7

Universálnost je základním principem, jelikož pravidla pro věcné usměrňování platí jak pro velké vodohospodářské společnosti, tak i pro malé obce.⁸

Nutno podotknout, že modernizace vodovodní a kanalizační soustavy je dosti podstatná. Obzvláště investice do čističek odpadních vod, spojené s používáním nových chemikálií. Z nákladovosti těchto položek se může předpovídat pravděpodobnost nárůstu ceny vodného a stočného.⁹

3.5 Modely provozování vodohospodářské infrastruktury

Dle zákona č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích je vlastník vodovodu či kanalizace povinen zajistit plynulé a bezpečné provozování. Na zajištění provozu může využít dva způsoby, buď dojde k zajištění vlastními silami, nebo uzavře smlouvu o provozování infrastruktury s provozovatelem. Pro podmínky v ČR jsou využity následující modely:

1. Model samostatného provozování – Obec jako vlastník sama provozuje vodohospodářskou infrastrukturu. Nejedná se pouze o vlastní provoz, ale činnosti, které jsou také související. Příkladem může být výběr vodného a stočného, vydání povolení o vypouštění odpadních vod atp. Výše zmíněný zákon uvádí fakt, že obec je odpovědná za provozování v plném rozsahu povinností.
2. Vlastnický model provozování – Uplatnění v případě, že vlastník či skupina vlastníků založí organizaci, která se následně stane provozovatelem. Organizace je pak ze 100 % vlastně právě vlastníkem infrastruktury. Provozování je následně buď to na základě smlouvy, nebo pověření.
3. Smíšený model provozování – Situace, kdy provozovatel a vlastník infrastruktury je jedna a tatáž osoba, ovšem určitý podíl zde může mít i soukromý sektor.
4. Oddílný model provozování – V úvahu připadá provozní společnost s majetkovou účastí odlišných subjektů, která realizuje provozování

⁸ <http://www.nase-voda.cz/ministerstvo-financi-tvorbu-cen-vody-pravidelne-kontrolujeme/> <21. 5. 2014>

⁹ <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/> <6. 3. 2015>

infrastruktury. Zpravidla je uzavřena dlouhodobá smlouva mezi vlastníkem a provozovatelem.¹⁰ Oddílný model provozování je nejčastějším v ČR. V jistém slova smyslu hovoříme společné spolupráci mezi vlastníkem vodovodu či kanalizace a provozovatelem. Provozovatel užívá a provozuje vodovod nebo kanalizaci, poskytuje služby s tím spojené a zároveň přebírá některé povinnosti a rizika, hradí vlastníkově nájemné a naopak také vybírá vodné a stočné od uživatelů.¹¹

3.6 Legislativa vodního hospodářství

Základním předpisem, který upravuje oblast ochrany vod, je zákon č. 254/2001 Sb., *o vodách a o změně některých zákonů* (vodní zákon), v platném znění a prováděcí předpisy. Tento zákon se zaměřuje na ochranu povrchových a podzemních vod, rovněž upravuje právní vztahy k povrchovým vodám a podzemním vodám, vztahy fyzických a právnických osob k využívání těchto vod, zároveň stanovuje sazby pro výpočet poplatku za znečištění odpadních vod. Vztahy vznikající při rozvoji, výstavbě a provozu vodovodů a kanalizací, jsou upraveny zákonem č. 274/2001 Sb., *o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu* (zákon o vodovodech a kanalizacích), v platném znění a prováděcími předpisy a *vyhláškou č. 428/2001 Sb.*, se změnami č. 146/2004 Sb., č. 515/2006 Sb., č. 120/2011 Sb. a č. 48/2014 Sb.

3.6.1. Právní předpisy ČR v oblasti ochrany vod

- Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ Za vlastníka můžeme považovat např. obec a z pohledu provozovatele se jedná o společnost v soukromém sektoru

¹¹<http://www.vodovod.info/index.php/tema/237-modely-provozovani-vodohospodarske-infrastruktury#.VTN9DiHtmko> <získáno 30. 1. 2015>

3.6.2. Prováděcí předpisy k zákonu o vodovodech a kanalizacích

- Vyhláška č.428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)
- Vyhláška č. 146/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. vyhláška č.428/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích)

3.6.3. Související legislativa

- Zákon č. 305/2000 Sb., o povodích
- Zákon č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech a o změně některých souvisejících zákonů (lázeňský zákon)
- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech, pomocných půdních látkách, pomocných rostlinných přípravcích a substrátech a o agrochemickém zkoušení zemědělských půd (zákon o hnojivech)
- Zákon č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), ve znění pozdějších předpisů
- Nařízení vlády č. 385/2001 Sb., kterým se stanoví jednotková výše poplatku za přírodní minerální vodu odebíranou ze zdroje přírodní minerální vody¹²

3.6.4. Legislativa v rámci EU

Od vstupu ČR do EU jsme povinni se řídit i evropskou legislativou, která zahrnuje nejdůležitější dokument pro tuto oblast a tou je „Rámcová vodní směrnice“ – *Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady* ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodního hospodářství. Tato směrnice zdůrazňuje nutnost zvláštní ochrany vod využívaných jako zdroj pitné vody s cílem redukovat technické náklady na úpravu vody.

¹² Dle <http://www.mpo.cz/> - <získáno 25. 10. 2014>

Můžeme také zahrnout směrnici EU související s odpadní vodou. Tedy *Směrnice 91/271/EEC o čištění městských odpadních vod.*

3.7 Legislativa v oblasti cen ve vodohospodářství

Před vymezením samotného právního předpisu, který se zabývá regulací ceny, podotýká autorka skutečnost, že vodohospodářská infrastruktura není na úrovni veřejné služby, ale naopak hovoříme o vysoce regulovaném soukromém sektoru. Vodu v tomto případě považujeme za zboží a proto nutnost stanovení ceny je zcela na místě. Regulaci ceny a samotnou kontrolu nad ní vede Ministerstvo financí (dále jen „MF“) a to z pohledu zákona č. 265/1991 Sb., o působnosti orgánů ČR v oblasti cen. V Cenovém věstníku MF vymezuje každoročně výměr o regulaci ceny, zároveň tím stanovuje možnost maximální a minimální ceny vody, a především pravidla pro její usměrnění.

Samotná legislativa pro regulaci ceny je postavena na základě zákona č. 526/1990 Sb., o cenách. Předložený zákon se vztahuje na uplatňování, regulaci a kontrolu ceny. Proto také dle § 3 zákona se vymezuje regulace ceny jako stanovení cen, mezí, ve kterých mohou být sjednávány. Podle § 4 zákona se stanovují způsoby regulace ceny.¹³

3.7.1 Vymezené způsoby regulace ceny dle § 4 zákona č. 526/1990 Sb.,

V níže uvedených odstavcích autorka popisuje způsoby, kterými dochází k regulaci ceny.

1. STANOVENÍ CEN

Úředně stanovené ceny jsou ceny určeného druhu zboží, které jsou stanovené cenovými orgány jako ceny maximální, pevné nebo minimální. Nebo mohou být určeny místními orgány jako ceny maximální.

Maximální cenu, není možné překročit, pevnou cenu není možné změnit a minimální cenu není možné snížit. Tyto ceny maximální, pevná a minimální jsou platící pro všechny prodávající a kupující určeného druhu zboží. Cenové orgány a místní orgány mohou omezit uplatnění těchto cen, prostřednictvím věcných nebo časových podmínek. Souběžně lze stanovit maximální a minimální cenu cenovými orgány.

¹³ Zákon č. 526/1990 Sb., o cenách

2. USMĚRŇOVÁNÍ VÝVOJE CEN V NÁVAZNOSTI NA VĚCNÉ PODMÍNKY

Zákon vymezuje věcné podmínky pro sjednání cen, které ve své působnosti usměrňuje a stanovuje cenový orgán. Tyto podmínky zahrnují, jaký bude maximální rozsah možného zvýšení ceny zboží ve vymezeném období, nebo také uvádějí maximální podíl, v němž je možné promítnout do ceny zvýšení cen určených vstupů ve vymezeném období. Poslední podmínkou pro tvorbu ceny je pevně stanovený postup a zároveň také kalkulace.

3. CENOVÉ MORATORIUM

Cenové moratorium vykládá o časově omezeném zákazu navyšování cen nad již platnou úroveň trhu daného zboží. Stanovuje jej vláda svým nařízením a možno ho stanovit je pouze na dobu jednoho roku.¹⁴

3.8 Regulace ceny ve vodárenství

V rámci regulace ceny vody stát za pomoci MF chrání spotřebitele před nepřiměřenými cenami vody a zároveň dohlíží, aby nedocházelo k porušení hospodářské soutěže. Zajišťuje zejména uspokojení spotřebitele s dodávkou pitné vody, odvodem a čištěním odpadních vod atp. Všechny uvedené podmínky pro regulaci jsou přesně stanoveny zákonem, které autorka vymezila v předchozích kapitolách. Zaměříme-li se na cenovou regulaci v ČR, uskutečňuje formou věcného usměrňování, kam MF zahrnuje následující okruh položek (viz. tabulka č. 1).

Tabulka 1 – Komodita jako předmět věcného usměrňování

<ul style="list-style-type: none">• Pitná voda	<ul style="list-style-type: none">• Dodávaná odběratelům
<ul style="list-style-type: none">• Pitná voda („voda předaná“)	<ul style="list-style-type: none">• Dodávaná do vodovodní sítě pro veřejnou potřebu jiné osoby (jiné osoba než dodavatel)
<ul style="list-style-type: none">• Odpadní čištěná a nečištěná voda	<ul style="list-style-type: none">• Odvedená kanalizací
<ul style="list-style-type: none">• Odpadní voda („převzatá odpadní voda“)	<ul style="list-style-type: none">• Převzatá do kanalizace od jiného vodohospodářského subjektu

Zdroj: zpracováno autorem, 2015

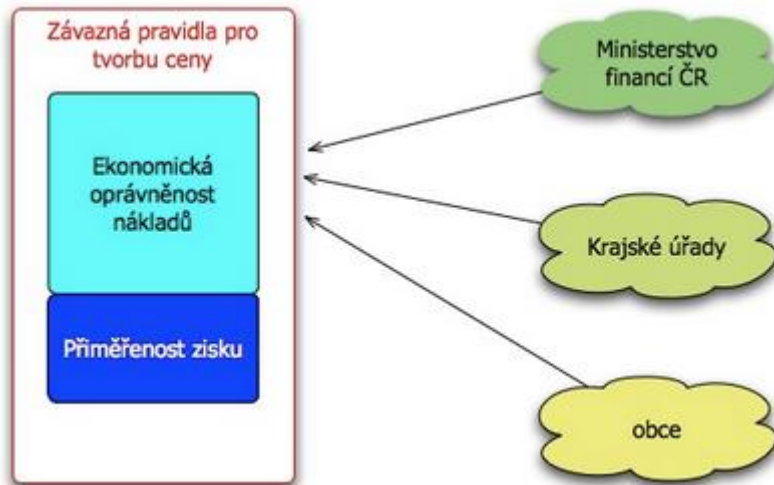
¹⁴ Zákon č.526/1990 Sb., o cenách < získáno 5.4.2013 >

Dále MF dle § 10 zákona č. 526/1990 Sb., o cenách ve znění pozdějších předpisů, vydává seznam zboží s regulovanými cenami, které jsou platné pro všechny prodávající a kupující zboží v něm uvedeného, mimo jiné zboží, které je určené pro dodání či zaslání do jiného členského státu EU nebo pro vývoz, pokud v tomto výměru není stanoveno jinak. Kupujícími a prodávajícími mohou být právnické i fyzické osoby.¹⁵

V Cenovém výměru MF ČR jsou k nalezení informace o určení ekonomické oprávněnosti nákladů. Stanoveny jsou zde ty náklady, které mohou být do kalkulačního vzorce započítány.¹⁶

MF zároveň funguje jako cenový regulátor, jelikož jeho hlavním úkolem je cenová kontrola vodného a stočného prostřednictvím usměrňovacích cen. Postup pro tvorbu ceny je dán prostřednictvím započítání přiměřeného zisku a oprávněných nákladů. V jednoduchosti tedy MF stanovuje právní předpisy o výši ceny vody, a všichni provozovatelé a vlastníci jsou povinni se jimi řídit. Dojde-li ovšem k pochybení ze strany vlastníka či provozovatele jsou tato pochybení postihována finančními sankcemi.

Obrázek 1 – Pravidla pro tvorbu ceny

Zdroj: <http://www.vodarenstvi.cz/>, 2015

Samozřejmostí také je, že vlastníci vodohospodářské infrastruktury, se též výrazně podílejí na cenové regulaci. Mohou na základě smluvních mechanismů kontrolovat provozní povinnosti vlastníci vůči nim odběrateli pitné vody. V oblasti cenové politiky lze

¹⁵ Zákon č.526/1990 sb., o cenách < získáno 5.4.2013>

¹⁶ <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/podle-jakych-pravidel-se-stanovuje-cena-vody> <získáno 12. 12. 2014>

omezovat růst ceny a vést provozovatele k dalším úsporám, na základě toho, že vlastník má možnost schválení tarifů vodného a stočného.

Vodítkem pro cenovou regulaci je dále doporučení Světové zdravotnické organizace a Světové banky dodržovat cenový strop sociální únosnosti tarifu za vodné a stočné do výše 2 % průměrného příjmu domácností. Na rozdíl od některých jiných zemí (např. Maďarska) je v ČR dodržování tohoto doporučení bezproblémové.¹⁷

3.8.1. Hlavní orgány regulace vodárenství v ČR

Ministerstvo zemědělství je spolu s Ministerstvem financí hlavním orgánem regulace cen. Ministerstvo zemědělství je ústřední vodoprávní úřad, má zodpovědnost především za úkony státní správy, jehož pravomocemi jsou výkonné. Podporuje vodárenskou infrastrukturu při jejím rozvoji. Ministerstvo zemědělství má informační systém, který slouží především k tomu, aby vlastníci a provozovatelé zasílali ministerstvu každým rokem údaje o majetkové evidenci a provozu od vlastníků infrastruktury.

Prostřednictvím osmi regionálních finančních ředitelství jsou prováděny cenové kontroly vodného a stočného. Každé finanční ředitelství má oddělení cenové kontroly složené z pěti až osmi pracovníků, kteří jsou pověřeni provádět nejobtížnější cenové kontroly. Krajské úřady a obce mají také oprávnění provádět cenové kontroly vodného a stočného, ale této pravomoci většinou nevyužívají. Cenové kontroly vodného a stočného, které jsou zaměřeny především na to, zda jsou do ceny zahrnuty pouze oprávněné náklady a přiměřený zisk, mohou být prováděny trojím způsobem. Prostřednictvím Ministerstva financí, které sestavuje plán cenové kontroly vody dodané a odvedené pro jednotlivé roky. Dále se může cenová kontrola provádět prostřednictvím finančního ředitelství a to na základě vlastní iniciativy. A v neposlední řadě na základě stížností. U oprávněných nákladů se zkoumá, jestli jsou v souladu s ustanoveními, které jsou v cenovém předpisu.¹⁸

¹⁷ <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/cena-vody-v-cr-podleha-striktni-regulaci> <získáno 12. 12. 2014>

¹⁸ <http://www.nase-voda.cz/ministerstvo-financi-tvorbu-cen-vody-pravidelne-kontrolujeme/> < získáno 21. 5. 2014>

3.9 Vývoj ceny vody v rámci vodohospodářství

Zaměříme-li se na období před rokem 1989, kdy dotování vody bylo ze státního rozpočtu, tak se ceny za vodné a stočné pohybovaly přibližně na stejné úrovni. Postupem let se státní dotace na provozování vodovodů a kanalizací etapovitě snižovaly. Zlomovým okamžikem ve vývoji ceny vody se stal rok 1994, kdy bylo zrušeno dotování vody v rámci státu, který přesunul působnost na jiné celky. Následkem toho byl nárůst cen, ty se dokonce přiblížily k cenám reálným. V současné době jsou v ceně vody započteny skutečné provozní náklady. Ovšem je podstatné podotknout fakt, že je nutná modernizace vodovodní a kanalizační soustavy. Investice jsou důležité pro zlepšení vodohospodářské infrastruktury (např. v rámci čističek odpadních vod atp.). Z nákladovosti těchto položek se může předpovídat pravděpodobnost nárůstu ceny vodného a stočného. Obce, ale i města v tomto případě usilují o zajištění finančního krytí tak, že zvyšují provozovatelům nájemné za majetek vodní infrastruktury. Přičemž nájemné je nákladová položka, která vstupuje do kalkulace ceny, a tím ovlivňuje navýšení ceny za vodné a stočné.

Pozitivním je, že z celkových nákladů z rodinného rozpočtu, připadá na platbu vody kolem 2 %, to je nejméně z plateb energií. V současnosti je průměrná cena vody 81,04 Kč/m³. V každém regionu se od sebe konečné ceny vody liší, závisí totiž na stavu kanalizací a vodovodů, na množství spotřebované vody, a na její dostupnosti.¹⁹

Dle článku na internetových stránkách *ww.novinky.cz*, můžeme charakterizovat některé změny, které probíhaly v roce 2013 ve srovnání s lety minulými. Kdy se do rostoucích koncových cen vody promítlo i postupné zvyšování snížené sazby DPH z 5 % v roce 2007 až na 15 % v roce 2013. Jen od roku 2007 vzrostla průměrná cena vody v ČR o více než třetinu. Cena rychle předběhla růst mezd i inflaci. V roce 1995, kdy stát vodu již nedotoval, činilo například vodné a stočné v Praze 15 Kč za m³. Průměrná mzda v ČR byla v té době podle Českého statistického úřadu 8 307 Kč.

V roce 2013 se například za vodné a stočné v Praze platilo dle internetových stránek Pražských vodovodů a kanalizací necelých 75 Kč, tedy pětinasobek. Průměrná mzda přitom stoupla jen asi trojnásobně. Zatímco v roce 1995 tak bylo možné ze mzdy zaplatit 554 m³ vody, v roce 2013 to již bylo necelých 360 m³, tedy o třetinu méně. Tempo

¹⁹ <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/><získáno 6. 3. 2015>

zdražování vody vynikne i při srovnání s inflací. Zatímco mezi lety 1995 až 2012 se spotřebitelské ceny přibližně zdvojnásobily, voda zdražila pětinasobně, tedy dvaapůlkrát rychleji než průměr ostatních cen.²⁰

Pro přehled cen vodného a stočného pro rok 2015 vytvořila autorka tabulku, která mimo jiné neudává pouze ceny za vodné a stočné, ale zároveň srovnává meziroční zdražení oproti roku 2014 pro 11 vybraných měst v ČR (viz. tabulka č. 2).

Tabulka 2 – Přehled vybraných měst pro rok 2015

OBLAST	VODNÉ (přivedení m3)	STOČNÉ (odvedení m3)	VODNÉ + STOČNÉ (celková cena/m3)	ZDRAŽENÍ V % (oproti roku 2014)
PRAHA	44,71	32,94	77,65	2,39
PARDOBICE	35,20	44,80	80,00	0,00
PLZEŇ (město)	55,98	33,42	89,40	0,00
PLZEŇ (sever)	62,69	36,28	98,97	7,96
OLOMOUC	38,81	43,47	82,28	2,50
BRNO	36,10	38,36	74,46	2,00
OSTRAVA	36,59	38,05	74,64	1,10
KLADNO	53,24	39,68	92,92	15,00
MĚLNÍK				
SLANÝ				
STRAKONICE	54,556	33,224	87,78	6,90

Zdroj: <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/>, upraveno autorkou 2015

3.10 Tvorba ceny vody

Jak již bylo několikrát zmíněno, stát přestal dotovat provozní náklady od roku 1994. Tato skutečnost je spojena i se změnou systému regulace a změny úředně stanovených maximálních cen na ceny věcně usměrňované státem.

²⁰ <http://www.novinky.cz/finance/295041-za-poslednich-23-let-zdrasila-voda-stonasobne.html> < získáno 12. 12. 2014 >

Provozovatelé vodovodů a kanalizací musí dodržovat závazná pravidla, kterým je podřízena cena vody. Měnit výši ceny jde pevně danými předpisy, které jsou stanoveny Ministerstvem zemědělství a MF. Vodárenské společnosti při své tvorbě cen vycházejí z Cenového výměru MF, jenž je upravován vždy 1. ledna a slouží pro následující rok. Cena vodného a stočného platí vždy pro všechny odběratele daného regionu a je pro ně stanovována většinou jedenkrát do roka.²¹

Do ceny vodného a stočného jsou zahrnuty náklady na výrobu, náklady na distribuci, náklady na odvádění odpadních vod a náklady na čištění. Náklady na distribuci vody jsou překvapivě vyšší než náklady obecně spojené s její výrobou. Přibližně 70% tvoří náklady fixní, které jsou nutné vynaložit i bez ohledu na to, kolik činí objem dodané nebo vyčištěné vody. Další významnou položkou dokonce i největší je nájemné, které je stanoveno vlastníkem vodohospodářské infrastruktury. Podniky jako VaK jsou většinou provozovateli, ale vlastníkem bývá po většinu krajské město nebo obec. Investice jsou získávány z nájemného, které je každoročně vypláceno. Částky se pohybují miliard korun. Nutností jsou opravy vodohospodářské infrastruktury, které jsou díky stáří a opotřebovanosti obecně vodohospodářského majetku čím dál tím více nezbytné.²²

Nejdůležitější položkou z řady nákladů jsou odpisy vodohospodářského majetku, které utváří skoro polovinu všech vynaložených nákladů. Jsou vytvářeny zdroje z těchto nákladů a to především na obnovu vodovodů a kanalizací. Dalšími položkami mohou být opravy a také náklady, které jsou vynaloženy na samotný provoz. Do provozu spadá například spotřeba elektrické energie. Dále to mohou být chemikálie používané proti znečištění vod, laboratorní práce, zahrnují se také poplatky za čerpané množství pitné vody nebo poplatky za vypouštění odpadních vod.

Odpisy společně s přiměřeným ziskem slouží z většiny k vytvářeným zdrojům na rozvoj a obnovu vodohospodářského majetku. Stát může prostřednictvím příslušného finančního ředitelství vykonávat kontrolu a zjistit tím, do jaké míry se dodržuje předepsaných postupů. Je kladen důraz především na to, aby zisk, který je plánovaný

²¹ <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/> <získáno dne 6. 3. 2015>

²² <http://www.nase-voda.cz/jak-je-tvorbou-cen-vody-jakym-zpusobem-lze-usetrit/> <získáno 12. 12. 2014>

a poté i skutečně dosažený, byl opětovně investován do obnovy a rozvoje vodohospodářského majetku. Tímto krokem jde částečně potlačit poskytování nekvalitních služeb.²³

V platném ceníku dodavatele je uvedena výše ceny vody. Jestliže nastane jakákoliv změna ceny vody vodného a stočného, je dodavatel povinen vhodným způsobem zveřejnit. Zpravidla se tak děje oznámením na příslušný obecní úřad a také zveřejněním na svých webových stránkách.²⁴

3.10.1. Vodné

Platba za dodávku pitné vody z veřejného vodovodu a její distribuce je považována za vodné. Platba v domácnosti za vodné nám vzniká v okamžiku vtoku vody do potrubí, které je bezprostředně napojeno za vodoměrem. Vlastník vodovodu má právo na vodné, pokud není ve smlouvě stanoveno, že právo na vodné má provozovatel kanalizace.

3.10.2. Stočné

Platba za odvedení odpadní vody veřejnou kanalizací a její následné čištění je považována za stočné. Platba v domácnosti za stočné vzniká v okamžiku vtoku odpadní vody do kanalizace. Vlastník kanalizace má právo na stočné, pokud není ve smlouvě stanoveno, že právo na stočné má provozovatel kanalizace. Většinou je dáno, že cena stočného je necelá polovina z celkové vody ceny, ale není to podmínkou.²⁵

3.10.3. Formy vodného a stočného

Od roku 2002 je vyúčtování za vodné a stočné stanovováno jednosložkovou nebo dvousložkovou formou. Odběratelé ve většině tuzemských regionech platí pouze za svoji spotřebu vody. Pro některé obce platí vyhláška, že bude účtováno, jak vodné a stočné tak i paušální poplatky závislé na velikosti vodoměru.

Jednosložková forma: Cena je pohyblivá a závisí pouze na spotřebě. Násobí se množství odebrané vody a cena vodného, a množství vypuštěné odpadní vody a cena

²³ <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/podle-jakych-pravidel-se-stanovuje-cena-vody> <získáno 12. 12. 2014>

²⁴ <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/> <získáno 6. 3. 2015>

²⁵ Zákon č. 274/2001 Sb. o vodovodech a kanalizacích

stočného. Součtem těchto dvou součinnů dostaneme konečné vyúčtování. Připočítává se DPH, které je ve výši 15 %.

Dvousložková forma: K pohyblivé ceně záležící na množství odebrané a vypuštěné vody se připočítává pevný paušální poplatek. Pevný paušální poplatek se platí za připojení k vodovodní síti. V této druhé fixní složce vyúčtování závisí na velikosti vodoměru, jenž je využíván. V roce 2001 byla vydána vyhláška, v které je dáno, že pevná složka vodného a stočného nesmí překročit jednosložkovou cenu za 30 m³ pro běžnou domácnost.²⁶

3.11 Dostatečné zdroje vody

Dále dle Františka Baráka, předsedy představenstva SOVAK ČR²⁷, máme v ČR dostatečné zdroje vody, nachází se zde několik oblastí přirozené akumulace vody, tyto místa jsou hlavním zdrojem pitné vody. Problém s nedostatkem vody u nás v ČR nehrozí.

K výrobě pitné vody je výrazně lepší voda podzemní než voda povrchová. Z pravidla je známo, že úprava povrchové vody na pitnou vodu je dražší než úprava vody podzemní. V ČR je hlavním zdrojem zásobování pitnou vodou spíše voda povrchová cca 53 %. V sousedních státech naopak převažuje podzemní voda jako hlavní zdroj zásobování. Ve Francii činí podzemní zásoby pitné vody 56,4 %, v Německu 72%, v Itálii 80,3% a v Dánsku necelých 100%. V některých evropských zemích se můžeme ale setkat i s tím, že podíl povrchové vody je vyšší než u nás.

Projevující se tendence v bilancích zdrojů a odběrů vykazují celkem zřetelný trend poklesu nároků na množství, což souvisí se změnou sociálně-ekonomických poměrů. Autorka v této souvislosti uvádí fakt, že cena vodného a stočného by neměla přesahovat hranici 2% příjmů rodiny, což znamená, že by neměla v ČR překročit 80-90 Kč/m³. Následně pojednává o tom, že většinou cena vody roste na místech, kde je potřeba

²⁶ <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/>< získáno 6. 3. 2015>

²⁷ SOVAK ČR je dobrovolným, neziskovým zájmovým sdružením v oboru vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu. SOVAK ČR sdružuje subjekty, jejichž hlavním předmětem činnosti je zajišťování zásobování vodou nebo odvádění a čištění či jiné zneškodňování odpadních vod, a to jak z hlediska provozování a spravování, tak z hlediska vlastnictví, rozvoje a výstavby.

zlepšovat stav sítí a technologií, které jsou staré a nekvalitní. Nárůst ceny můžeme předpokládat nejvíce tam, kde je doposud cena vody nižší oproti ostatním regionům.²⁸

3.12 Nákladové položky

Oprávněnost nákladů je určena Cenovým výměrem Ministerstva financí. Cenový výměr Ministerstva financí ukazuje, které náklady mohou být započítány do kalkulace a které naopak nemohou být započítány.

Započítány do kalkulace mohou být: obnova vodovodů a kanalizací, odpisy vodohospodářského majetku, nákup surové vody z povrchových zdrojů, opravy a provozní náklady na spotřebu energie, chemikálie, služby, mzdy, případné nájemné vlastníkům vodárenské infrastruktury či poplatky za užívání podzemních zdrojů nebo poplatky za vypouštění odpadních vod. Více než 40% celkové ceny vychází z těchto položek.²⁹

3.13 Oprávněnost nákladu

Pro oprávněný náklad je důležité prokázat jeho nezbytnost vynaložení nákladu. Také je zapotřebí prokázat příčinnou souvislost s reprodukcí regulovaného zboží, dlouhodobost a obvyklost vynakládání a v neposlední řadě i porovnání přiměřenosti výše s jinými, ale obdobnými ekonomickými subjekty. Každý skutečně vynaložený náklad nemusí být ekonomicky oprávněným nákladem podle pravidel regulace cen a to samé platí s výší nákladu, každá výše nákladu, i přestože je nákladu věcně oprávněného, nemusí být ekonomicky oprávněná.³⁰

3.14 Přiměřený zisk

Do kalkulace vodného a stočného je zahrnutý přiměřený zisk, který může meziročně růst maximálně o 5%. Tato skutečnost byla stanovena Ministerstvem financí s účinností od roku 2013. Z nákladů je odvozená marže. Provozovateli vodárenské infrastruktury jsou proplaceny náklady podle předešlého bodu.³¹

²⁸ <http://www.vakcr.cz/sovakvyh.pdf> - BARÁK, F. : Výhledy českého vodárenství po roce 2015, str. 5 <získáno 12. 12. 2014>

²⁹ <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/> <získáno 6. 3. 2015>

³⁰ <http://www.nase-voda.cz/ministerstvo-financi-tvorbu-cen-vody-pravidelne-kontrolujeme/> <získáno dne 21. 5. 2014>

³¹ <http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/> <získáno 6. 3. 2015>

Přiměřený zisk je definovaný v zákoně č. 526/1990 Sb., o cenách a zní: „ **Přiměřený zisk považuje zisk spojený s výrobou a prodejem daného zboží odpovídající obvyklému zisku dlouhodobě dosahovanému při srovnatelných ekonomických činnostech, který zajišťuje přiměřenou návratnost použitého kapitálu v přiměřeném časovém období**“. K určení přiměřeného zisku, který zajišťuje přiměřenou návratnost použitého kapitálu podle par. 2 odst. 7 písm. b) zákona č. 526/1990 Sb., o cenách ve znění pozdějších předpisů platí, že prodávající disponující hmotným kapitálem i know-how pro výrobu a prodej zboží s regulovanou cenou, a to i bez ohledu na formu vlastnictví, organizační členění nebo model provozování vodohospodářského majetku, zahrnuje do kalkulace věcně usměrňované ceny tuto část přiměřeného zisku. Jestliže prodávající zahrne do výpočtu přiměřeného zisku, který zajišťuje přiměřenou návratnost použitého kapitálu majetek vlastníka infrastrukturního vodohospodářského majetku, je povinen prokázat, že zisk, nebo jeho část nevytváří jiný subjekt.

Přiměřeným ziskem je zejména zisk před zdaněním spojený s výrobou a prodejem zboží podléhajícího věcnému usměrňování cen určený na pořízení hmotného a nehmotného majetku a pozemků na zvýšení základního kapitálu, na tvorbu fondů, jejichž tvorba a naplňování je uloženo jinými právními předpisy.

Výpočet přiměřeného zisku zajišťujícího přiměřenou návratnost použitého kapitálu zní:

$$\text{PZNK} = \text{OPK} \times \text{WACC} + \text{RO}$$

OPK: Pro potřeby výroby a prodeje zboží s regulovanou cenou je použita celková hodnota kapitálu, která se značí OPK. Infrastrukturní majetek, provozní majetek, pracovní kapitál a zohlednění nákupu společnosti jsou jednotlivými složky, které tvoří celkovou hodnotu použitého kapitálu OPK.

Do ceny lze zahrnout infrastrukturní majetek, který slouží prokazatelně k zajištění zabezpečení dodávek pitné vody a odvádění a čištění odpadní vody. A odpisy infrastrukturního majetku potřebného a kapacitně využitého pro výrobu a dodání pitné vody nebo na odvádění a čištění, nebo jiné zneškodňování odpadních vod.³²

³² Cenový věstník MF <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/cenovy-vestnik/2013/cenovy-vestnik-12013-8568> <získáno dne 3.2.2015>

4. Praktická část (VÝSLEDKY)

Původně měla být praktická část řešena na základě vytvořeného dotazníku (viz příloha č. 1), který byl odeslán do jednotlivých evropských států na jejich příslušná ministerstva, která se zabývají oborem vodního hospodářství a daným tématem regulace ceny ve vodním hospodářství. Kontakty na osoby z dotazovaných evropských států, byly získány od pana vrchního ředitele RNDr. Pavla Punčocháře, CSc.. Dotazník byl rozeslán do evropských států Dánska, Lucemburska, Lotyšska, Litvy, Nizozemska, Rumunska, Itálie, Slovenska, Belgie, Německa, Finska, Maďarska, Chorvatska, Švédsko, Polska, Malty, Bulharska. Bohužel ani z jednoho dotazovaného státu, nebyla obdržena odpověď na uvedený dotazník.

Na základě této skutečnosti musela autorka čerpat informace k praktické části zahrnující analýzu zkoumané problematiky vodního hospodářství ve vybraných evropských státech, především z literárních pramenů a internetových zdrojů. Zjištěná data, na základě kterých byly sestaveny tabulky, byla získána z internetových zdrojů Evropského statistického úřadu a Českého statistického úřadu.

Tato práce je také součástí projektu TD020112“Regulace veřejných služeb ve vodním hospodářství se záměrem na dodávky pitné vody a odkanalizování obyvatel.“

4.1 Regulační způsoby vodárenství v evropských státech

Jednotlivé členské státy Evropské unie se od sebe odlišují v různých způsobech regulace ceny vody. Z uvedené tabulky je zjevné porovnání způsobů regulace ve členských státech Evropské Unie. Regulační úřad vlastní z 28 členských států Evropské Unie pouze 9 respektive 10 evropských států. Zbylé státy jsou zaopatřeny regulací prostřednictvím vládních orgánů a jejich příslušných ministerstev. Situaci vystihuje uvedená tabulka, z které vyplývá, že z původních „15 států EU“ vlastní regulační úřad pouze 3 respektive 4 evropské státy.³³

³³ <http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/228-14-navrh-koncepcniho-reseni-regulace-cen-ve-vodarenstvi-t-6-1-2015.aspx> <získáno 20.2.2015>

Tabulka 3 – Porovnání způsobu regulace v členských státech EU

<i>Regulační úřady</i>	<i>Regulace vládními orgány</i>
Velká Británie Portugalsko Dánsko (Itálie)	Německo Rakousko Francie Španělsko Irsko Belgie Nizozemsko Lucembursko Švédsko Norsko
<i>Nové členské státy Regulační úřady</i>	<i>Nové členské státy Regulace vládními orgány</i>
Slovensko Rumunsko Bulharsko Estonsko Lotyšsko Litva	Polsko Maďarsko Česká republika Slovinsko

Zdroj: „*Návrh koncepčního řešení regulace cen ve vodárenství*“, upraveno autorkou 2015

4.2 Regulační metody v evropských státech

Nejvíce uplatňovanými metodami jsou právě ty, které mají základní vzorec (RPI-X). Faktor RPI pojednává o inflaci a faktor X projevuje skutečnost zvýšení efektivity provozovatelů sítě. Všeobecně lze říci, že přes vynaložené snahy a pokusy o sjednocení pravidel regulace, nenastal doposud v evropských státech jednotlivý a metodologický přístup k regulaci. Regulátoři proto nadále vykonávají takový způsob regulace, kterým jsou jednotlivé národní trhy zvyklé regulovat cenu vody. Podstatně se však liší pravomoci regulátorů v jednotlivých státech.³⁴

4.3 Regulace vodárenství v evropských státech

V praktické části autorka popisuje různé způsoby regulací vodného a stočného ve vybraných evropských státech, jejichž regulace je charakteristická pro jejich jednotlivé národní trhy. K porovnání byly vybrány tyto státy: Velká Británie, Slovensko, Irsko, Portugalsko, Německo. A podrobněji nastíněn jejich způsob regulace cen vody ve

³⁴ www.vse.cz/polek/download.php?jnl=eam&pdf=101.pdf <získáno 15.2.2015>

vodárenství. Státy, které byly vybrány k detailnějšímu shlednutí jejich způsobu regulace cen vody, jsou podmaněny regulačními úřady či regulací vládními orgány. Velká Británie, Portugalsko, Slovenskou jsou v kompetenci regulačních úřadů a zbylé státy Německo, Irsko a ČR mají regulaci ovlivněnou regulačními vládními orgány.

4.3.1 Velká Británie

Ve Velké Británii je vodohospodářství charakterizováno rozmanitostí, a to zásluhou utřídění jednotlivých zemí Anglie, Skotska, Walesu a Severního Irska. V Evropě je Velká Británie průkopníkem nezávislé ekonomické regulace ve vodohospodářství.

„Scottish Water“ je veřejná vodohospodářská společnost, která se vyskytuje a manévruje ve Skotsku. V Irsku stejně jako ve Skotsku jsou vodohospodářské služby podávány veřejnosti jediným veřejným subjektem, kterým je „Resort pro regionální rozvoj hospodářských služeb“.

Absolutní privatizace vodohospodářských služeb proběhla ve Walesu a Anglii. Dodávání pitné vody v těchto státech je hlavním úkolem 10 regionálních vodohospodářských společností, které jsou v soukromém vlastnictví a 16 menších poskytovatelů, kteří jsou též soukromí. Britská vláda založila roku 1973 na podkladě zákona o vodohospodářství „The Water Act“ 10 regionálních vodohospodářských společností. Založení těchto 10 regionálních vodohospodářských společností mělo zabezpečit využití kooperace především v okruhu kanalizací. Převratným rokem byl rok 1989, kdy tyto vodohospodářské společnosti podstoupily privatizační proces. Zásluhou privatizace se staly provozovateli a vlastníky vodohospodářské infrastruktury nové společnosti. Vodohospodářské společnosti nabyly licenci na provoz po dobu 25 let. Zároveň s nabytím licence byly všechny stávající dluhy zrušeny a nové společnosti tímto mohly začít s naprosto nezadluženou infrastrukturou.

Britská vláda se nechala inspirovat vlastní oblastí telekomunikace a energetiky a na tomto základě byl vybudován Úřad pro regulaci vodohospodářství „OFWAT“. V jeho kompetenci je dohled na regulaci vodného a stočného. K jeho dalším funkcím se řadí stanovení výše tarifu vodného a stočného, dozor nad kvalitou dodávaných služeb a v neposlední řadě schvalování obchodních plánů vodárenských společností. Vodárenské společnosti jsou povinné každých 5 let předkládat obchodní plány i s aktualizací

strategického výhledu, který je dán dobou 25 let. Úřad pro regulaci vodohospodářství na podkladě informací vymezí cenový tarif v podobě nárůstu ku poklesu cenového stropu vodného a stočného. Výše cenového tarifu je stanovena pro každou firmu zvlášť a stanovuje se každoročně po dobu kalkulačního období 5 let.

Pro stanovení cenových hladin je uplatňován vzorec $RPI - X + K$, kde RPI (retail price index) vyjadřuje index spotřebitelských cen, X je následně očekávaná míra provozní a kapitálové efektivity a K představuje výdaje, které zahrnují investice do infrastruktury, provozní náklady, návratnost kapitálu a daňové výdaje.

K zásadním institucím v oblasti britského vodohospodářství se vztahují úřady, kterými jsou: „*Úřad životního prostředí, potravin a zemědělství, Úřad inspektora pro pitnou vodu, Poradní výbor pro regulaci vody, Spotřebitelská organizace pro oblast vodohospodářství, Výbor pro udržování konkurence, Komise pro vodohospodářství a Agentura pro životní prostředí.*“

Zajištění financí pro vodohospodářskou infrastrukturu je především z vlastních zdrojů a prostředků kapitálových trhů. Půjčky Evropské investiční banky, které jsou poskytovány Velké Británii, představují přibližně 35% jejího celkového rozpočtu, který slouží evropskému vodárenství.³⁵

4.3.2 Irsko

Převratným rokem ve vodárenství Irska se stal rok 2013, do toho roku byly vodohospodářské služby a jejich regulace ceny vody poskytovány místními úřady. Od července 2013 podlela cenová regulace v Irsku kompetenci nezávislého regulátora.

Společnost „Irish Water Ltd.“ je vodní energetická společnost v Irsku, která je dceřinou společností „Bord Gáis“. Byla založena v roce 2013 irskou vládou na základě zákona vodohospodářských služeb. Tento zákon byl vytvořen na základě bezpečného dodání čisté a cenově dostupné vody a také k prostředkům poskytování služeb odpadních vod pro irské uživatele vody.

Veřejnost měla obavy, vůči tomuto provozu vodohospodářské infrastruktury prostřednictvím dceřiné společnosti „Irish Water Ltd.“. Nehospodárný způsob ve

³⁵ <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/regulace-vodarenstvi-ve-velke-britanii> <získáno 20.2.2015>

vodohospodářské infrastruktury dceřině společnosti se neprodleně projevil v průběhu prvních měsíců, kdy došlo k vytvoření a zavedení společnosti. Tyto obavy společně s obavou privatizace směřovaly k celostátnímu protestu a markantnímu tlaku na vedení společnosti a irskou vládu.

„Irish Water“ je odpovědná dvěma regulačním orgánům. Prvním je ekonomický regulátor pro vodárenství, kterým je „Commission for Energy Regulation“ (CER). A druhým orgánem je regulátor životního prostředí, kterým je „Environmental Protection Agency“ (EPA).³⁶

4.3.3 Německo

Německo má vysokou úroveň vodohospodářských služeb. Vysoké sazby vodného a stočného, které jsou ale menší než ve Francii Velké Británii, zcela pokryjí vydané náklady a celkové roční náklady pro spotřebitele.

Německo vykazuje stejné znaky jako má ČR v tom, že nemá nezávislého regulátora. Vůči tomuto aspektu se výše ceny vodného a stočného liší v jednotlivých regionech Německa. Závazná ustanovení, jimiž je třeba se řídit v odvětví regulace ceny vody, si stanovuje sám stát respektive vláda. Jakékoliv manipulace se zvýšením sazby ceny vody musí být povolena pouze zodpovědným orgánem, jenž je v tomto případě Ministerstvo ekonomie. Případná manipulace sazby ceny vody je podmíněna předložením žádosti nezávislého ověřovatele.

Stejně jako je tomu v ČR, poskytování vodohospodářských služeb veřejnosti je úkolem různých typů společností. Vodohospodářské služby poskytují především soukromo-veřejné společnosti. Obecní podniky, asociace a agentury následují činnost těchto soukromo-veřejných společností. Soukromý sektor převažuje 60% nad veřejným sektorem. V Německu se můžeme setkat s malými a středními podniky poskytující vodohospodářské služby oproti zastoupení ČR, kde jsou spíše vodohospodářské služby poskytovány většími společnostmi. Německý regulační systém můžeme považovat za efektivní, na základě mezinárodních srovnání kvality služeb a celkově vynaložených ročních nákladů.³⁷

³⁶ <http://www.irishstatutebook.ie/pdf/2013/en.act.2013.0006.pdf> <získáno 6.1.2015>

³⁷ <https://www.cesifo-group.de/portal/page/portal/96843359F35F0D9FE04400144FAFBA7C> <získáno 20.2.2015>

4.3.4 Portugalsko

V Portugalsku je odpovědným orgánem v oboru vodárenství Ministerstvo životního prostředí a regionálního rozvoje. V roce 1993 založilo Ministerstvo životního prostředí a regionálního rozvoje „Institut vody INAG“, který vykonává činnosti na základě uplatněného evropského práva. Hlavním úkolem je zabezpečit náležité plnění vodního zákona.

V Portugalsku byla zřízena organizace, která se nazývala „Instituto Regulador de Aguas e Resíduos“ (IRAR), zaručující účinnou regulaci trhů, které vystihují charakter přirozeného monopolu. Organizace „Instituto Regulador de Aguas e Resíduos“ byla později přejmenovaná na „ERSAS“. Agentura si zřídila svůj vlastní regulační model. Na základě tohoto regulačního modelu provozují a spravují majitelé a provozovatelé vodohospodářskou infrastrukturu.³⁸

Regulační model lze rozvrhnout do tří částí. První částí je Strukturální regulace, která slouží k stanovení národní strategie vodárenského sektoru a srozumitelnosti legislativy a pravidel. Druhou částí je Regulace chování provozovatelů, pod jejíž kompetenci spadá zákonná a smluvní kontrola provozovatelů, kontrola kvality poskytovaných služeb a v neposlední řadě i ekonomická regulace. Třetí částí je Dodatečné regulační aktivita, jejímž hlavním úkolem je soustavně se rozvíjet, poskytovat informace a technickou pomoc provozovatelům.

Agentura „ERSAS“ je charakteristická nezávislostí na politických strukturách. Prostřednictvím regulačních poplatků, které jsou získávány od provozovatelů a činí zhruba 1% z ceny vodného a stočného, je hrazen provoz vodohospodářské infrastruktury. Tarify ceny vody, musí být nastaveny tak, aby bylo možné pokrýt vynaložené náklady a znovu investovat na obnovu a opravu stávající vodohospodářské infrastruktury.

Jak již bylo výše zmíněno, v roce 1997 byl místní vládou vybudován nezávislý regulátor „ERSAS“. Vládu k tomuto rozhodnutí směřovalo několik důvodů. Mezi důvody zřízení nezávislého regulátora patřily například nízká kvalita poskytovaných vodohospodářských služeb, postrádání finančních zdrojů na výstavbu nové a stávající infrastruktury vztahující se k zabezpečení environmentálních a evropských standardů,

³⁸ http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/13/3911-priorita_01_2009.pdf <získáno 13.2.2015>

postrádání kvalifikovaných lidských zdrojů a také prodělek z poklesu finančních zdrojů z Evropské unie. Újma z poklesu finančních zdrojů, které byly čerpané z Evropské unie, byla propojena s hrozbou vzniku neúměrných výhod v prospěch soukromých operátorů.³⁹

4.3.5 Slovensko

V září roku 1994 schválila vláda slovenský transformační model státních podniků vodáren a kanalizací. K dokončení tohoto přeměnného procesu došlo v roce 2003.

Slovenské vodárenství je podřízeno zákonu č. 442/2002 „O verejných vodovodech a verejných kanalizáciách“. Zákon jistým způsobem zpracovává údaje o podnikání ve vodohospodářské oblasti. V zákoně jsou také definovány veřejné vodovody a kanalizace. Vůči tomuto zákonu mají provozovatelé povinnost připojit k vodovodu či kanalizaci toho, kdo projeví zájem o tuto službu, pokud je to technicky možné. V neposlední řadě také zákon podmaňuje soukromé subjekty do vlastnictví obcí. Obce mohou svými nařízeními spravovat provoz vodovodů a kanalizací.

Subjekty podnikající ve vodohospodářství se řídí platnými předpisy regulující podnikání a také zvláštními předpisy regulující vybraná odvětví. A zajisté musí plnit pravidla, která jsou stanovená v místě, kde mají v úmyslu podnikat. Tento postup je výsledným efektem decentralizace. Odpovědnost za zásobování vodou se tudíž přenáší na samosprávu, která vlastní akcie ve vodárenských společnostech.

Zásadní institucí pro slovenskou regulaci vody je „Úrad pre reguláciu siet'ových odvetví“ (ÚRSO) a také Ministerstvo životního prostředí Slovenské republiky (MŽP).

„*Ministerstvo životního prostředí*“ (MŽP) je ve SR ústředním orgánem státní správy pro tvorbu a ochranu životního prostředí včetně vodního hospodářství, ochrany jakosti a množství vody, ekologických aspektů územního plánování, odpadového hospodářství a posuzování vlivů na životní prostředí. Do oblasti působení „ÚRSO“ ve vztahu k vodárenství spadá především regulace cen za dodávku pitné vody a za odvod a čištění odpadní vody, vytváření a podpora prostředí blízkého konkurenčnímu, ochrana spotřebitele, ochrana podnikatele, aby dosáhl přiměřené návratnosti investic, podpora působení tržních sil v sít'ových odvětvích, zabezpečení spolehlivé a kvalitní dodávky zboží a služeb a hlavně regulace ceny vody.“

³⁹ <http://eimpack.ist.utl.pt/docs/ERSAR.pdf> <získáno 20.2.2015>.

„Úrad pre reguláciu sieťových odvetví“ (ÚRSO) je zodpovedný dle zvláštního předpisu za stanovení ceny vodného a stočného. Určuje vzorec pro vypočítání regulované ceny vody. Podnikatelský subjekt může na základě tohoto vzorce zařadit do vzorce přiměřený zisk a oprávněné náklady. Etapovitý proces odstraňování dotací mezi společenstvím odběratelů a producentů probíhající v několika letech byl ukončen v roce 2006. Pro veškeré odběratele byly schválené ceny pro rok 2007, které byly poprvé unifikované. V tomto roce platily včetně pevně stanovené ceny za výrobu, distribuci a dodávku pitné vody či za odvod a čištění odpadních vod také maximální ceny pro regulované subjekty. Tyto regulované subjekty měly v plánované výrobě a dodávce pitné vody zamýšlené množství odvedené odpadní vody méně než 100 000 m³. V roce 2008 regulace ceny tkvěla ve vymezení způsobu výpočtu maximální ceny a v přímém stanovení maximální ceny. V tomto roce byla uplatněna v okruhu regulace nákladová metoda s omezením meziročního růstu daných oprávněných nákladů a také důsledné posouzení odůvodnění nevymezených nákladů, které byly uplatňovány právě v roce 2008.⁴⁰

4.4 Porovnání cen vodného a stočného v roce 2011 ve vybraných evropských státech

Následující výzkum cen vodného a stočného je poznamenán neaktuálností, kvůli neposkytnutým informacím z již zmíněného dotazníku. Na základě nezjištěných informací o cenách vody a stavu vodárenství ve vybraných státech Evropy, byla data čerpána z internetových zdrojů. Nejaktuálnější informace jsou z roku 2011. Je to nejspíše zapříčiněno odlišnými regulačními způsoby evropských států. Některé z evropských států neuvádějí veřejně přístupné informace o ceně vodného a stočného. Například ceny vodného a stočného Portugalska a Irska nebyly nalezeny.

V následujících tabulkách jsou uvedeny evropské státy a jejich větší města. Pro každé město zvlášť byla zjištěna cena vodného a stočného v Kč/m³ pro rok 2011. V těchto tabulkách se vyskytují údaje cen vody z roku 2011 a nárůst či pokles ceny v porovnání s předešlým rokem 2010. Cena vodného a stočného, která je udaná v českých korunách, je orientační a vypočítána na základě kurzů měn z roku 2011. Voda v ČR byla v tomto roce

⁴⁰ <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/slovenske-vodarenstvi-zadna-konkurence-prisna-regulace-cen> <získáno 20.2.2015>

oproti ostatním evropským státům levným artiklem. Státy, které se řadily k nejdražším v roce 2011, jsou Dánsko, Německo, Belgie a Švédsko. K nejlevnějším státům patřily Itálie, Řecko a Španělsko.⁴¹

4.4.1 Velká Británie (2011)

Z níže uvedené tabulky lze zjistit cenu vodného a stočného ve městech Velké Británie v roce 2011. Z této tabulky vyplývá, že britští občané zaplatili za vodné a stočné nejvíce v Glasgow 100,95 Kč/ m³. Nejméně zaplatili za vodné a stočné v Londýně, hlavním městě Anglie, cena vody činila 55,08 Kč /m³. Rozdíl nejvyššího tarifu a nejnižšího tarifu těchto dvou měst byl poloviční. Průměrná cena vody těchto měst činila 78,14 Kč/ m³.

Nejvyšší přírůst ceny vody byl 6,4 Kč/ m³ v Birminghamu, kde se následující rok platilo za vodné a stočné 64,52 Kč / m³. Nejmenší přírůst ceny vody byl 0,1 Kč v Glasgow. Jednalo se sice o nárůst ceny ale nepatrný. Průměrný nárůst ceny ve zmíněných městech byl 3,93 Kč /m³.

Tabulka 4 – Cena vody 2011 pro Velkou Británii

Stát	Město	Cena vodného a stočného v Kč	
		stočného v Kč	Nárůst cen vody
Velká Británie	Birmingham	64,52	6,4
	Bristol	82,75	6,1
	Cardiff	84,49	1,7
	Glasgow	100,95	0,1
	London	55,08	4,4
	Manchester	81,03	4,9

Zdroj: <http://www.cenavody.cz/>, upraveno autorkou 2015

⁴¹ <http://www.cenavody.cz/clanky/jake-jsou-ceny-vody-napric-zemekouli> <získáno 15.2.2015>.

4.4.2 Německo (2011)

Z níže uvedené tabulky lze zjistit cenu vodného a stočného v městech Německa v roce 2011. Z této tabulky je vyplývající, že nejvyšší cena vodného a stočného byla v Bremenu, cena byla 108,80 Kč/m³. Nejnižší cena vody byla ve Frankfurtu 51,06 Kč/m³. Nejvyšší tarif a nejnižší tarif ceny vodného a stočného se lišil o 57,74 Kč/m³. Rozdíl těchto cen byl vyšší o více než polovinu. Průměrná cena vodného a stočného vyjmenovaných měst byla 84,14 Kč/m³.

Nejvyšší přírůstek ceny vody činil 3,4 Kč/ m³, který patří městu Hamburg. Dortmund, Essen a Frankfurt měly nulový přírůstek. Zajímavostí bylo, že právě městům s nízkou cenou vodného a stočného přibyl nízký nárůst ceny. Ve dvou městech došlo dokonce k poklesu ceny vody oproti roku 2010. V Bremenu se snížila cena o -4,4 Kč/ m³ a v Düsseldorfu klesla o -1,7 Kč/ m³. V Berlíně, hlavním městě Německa, bylo pozitivní snížení ceny vody, jelikož cena vodného a stočného byla v tomto městě druhá nejvyšší po již zmiňovaném Bremenu, kde byla cena 108,80 Kč /m³. Průměrný nárůst ceny vody ve zmíněných městech byl pouze o 0,61 Kč /m³, to bylo pozitivní hlavně kvůli vysokým cenám vodného a stočného v Německu.

Tabulka 5 – Cena vody 2011 pro Německo

Stát	Město	Cena vodného a stočného v Kč	Nárůst cen vody z roku 2010 na 2011
Německo	Berlín	108,29	2,8
	Bremen	108,80	-4,4
	Dortmund	59,75	0,0
	Düsseldorf	85,38	-1,7
	Essen	64,33	0,0
	Frankfurt	51,06	0,0
	Hamburg	103,04	3,4
	Köln	85,58	0,8
	Munich	81,92	2,7
	Stuttgart	93,22	2,5

Zdroj: <http://www.cenavody.cz/>, upraveno autorkou 2015

4.4.3 Slovensko (2011)

Z níže uvedené tabulky lze zjistit cenu vodného a stočného ve městech Slovenska v roce 2011. Na Slovensku byla uvedena data pouze dvou měst (Bratislava, Košice). Více se platilo za vodné a stočné platilo v Košicích. Rozdíl cen vodného a stočného těchto měst byl 4,64 Kč/m³. Průměrná cena vody dvou zmíněných měst byla 50,33 Kč/m³.

Nulový nárůst byl v Košicích a 2,8 Kč /m³ v Bratislavě. Rozdíl mezi nárůstem těchto dvou měst byl 2,8 Kč/ m³. Průměrný nárůst ceny zmíněných měst byl 1,4 Kč /m³.

Tabulka 6 – Cena vody 2011 pro Slovensko

Stát	Město	Cena vodného a	
		stočného v Kč	Nárůst cen vody
Slovenská republika	Bratislava	48,01	2,8
	Košice	52,65	-0,0

Zdroj: <http://www.cenavody.cz/>, upraveno autorkou 2015

4.4.4 Česká republika (2011)

Cena vodného stočného ve městech ČR v roce 2011 je uvedena pouze pro porovnání s evropskými státy v daném roce 2011, aktuální přehled pro rok 2015 je stanoven v teoretické části v tabulce č. 2.

Z níže uvedené tabulky lze zjistit cenu vodného a stočného ve městech ČR v roce 2011. V Brně se v roce 2011 platilo 56,30 Kč/m³, to bylo nejméně ze zmíněných měst ČR. Nejvíce se platilo 58,36 Kč/m³ v Ostravě. Průměrná cena vodného a stočného těchto měst činila 57,05 Kč/m³. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší cenou vodného a stočného těchto dvou měst byl 2,06 Kč/m³.

Nárůst ceny vody byl největší v hlavním městě, a to 6,9 Kč/m³. Naopak nejnižší v Ostravě 5,0 Kč/m³. Průměrný nárůst cen Prahy, Ostravy a Brna činil 5,7 Kč/m³. Rozdíl mezi nejvyšším nárůstem ceny Prahy a nejnižším nárůstem ceny Ostravy byl 1,9 Kč/m³.

Tabulka 7 – Cena vody 2011 pro ČR

Stát	Město	Cena vodného a	
		stočného v Kč	Nárůst cen vody
Česká republika	Praha	56,51	6,9
	Ostrava	58,36	5,0
	Brno	56,30	5,2

Zdroj: <http://www.cenavody.cz/>, upraveno autorkou 2015

4.4.5 Závěrečné výsledky z výše zmíněných tabulek

Jak již bylo zmíněno, z vybraných čtyř evropských států byly porovnány ceny vody pro rok 2011 a nárůst ceny vody oproti předešlému roku 2010. Nejméně by se za vodu zaplatilo na Slovensku a naopak nejvíce v Německu. Nejvyšší nárůst cen vody v těchto státech byl právě v ČR. Tento nárůst ceny probíhal i v nadcházejících letech. V současnosti se cena vodného a stočného ČR vyšplhala v některých regionech až na cenovou hladinu vody jako je v Německu.

Porovnání cen vody různých vodárenských společností v zahraničí či u nás v ČR, může být zavádějící. Každý jednotlivý stát vlastní odlišné vodárenské prostředí a poměry, majetek vodohospodářské infrastruktury, příslušnou legislativu, regulační způsob cen vodného a stočného a dále také poplatky i daně. Cenové rozdíly mají mnoho příčin v daňové politice, ve financování vodárenských investic, v rozmanitosti spotřeby vody obyvatelstva, ve spotřebě vody, která se vyčerpá buď v průmyslu či domácnostech. Rozdílnost je i v různém počtu a hustotě obyvatel daného území a geografických podmínkách. A mohlo by se najít dalších nespočetně odlišných specifických podmínek.

5. Diskuze

Regulace cen ve vodárenství funguje v rámci legislativní normy a na základě politické strategie celého odvětví. Regulace není sama o sobě řešením v odvětvových strukturálních problémech a neefektivnosti. Aby regulace byla účinná, vyžaduje přiměřenost k dalším aspektům, kvalifikované a personální zkušenosti a především dostatečné finanční prostředky.

Současný model regulace ceny vody, který má ČR je postavený na základě věcně usměrňovaných cen a mohl by být charakterizován neudržitelným z důvodu toho, že nevede vodárenské společnosti ke zvýšení efektivity ale naopak ke zvýšení ceny vody.

Aktuálním tématem je stanovení účinnějšího způsobu regulace cen v českém vodárenství. Proto byl vládou ČR vypracován dokument s názvem „Návrh koncepčního řešení regulace cen ve vodárenství“. Návrh byl vytvořen na základě požadavku Evropské komise. Ta požaduje, aby byl v ČR zaveden nový nezávislý regulátor v odvětví vodárenství. Krom jiného se dokument hlavně zabývá různými možnostmi řešení regulace cen ve vodárenství. První možností je zachování stávajícího systému způsobu regulace. Druhou možností je také zachování stávajícího způsobu regulace s tím rozdílem, že by byl obohacen o vytvořený koordinační subjekt. Třetí možnost je zaměřena na převod pravomocí pod Energetický regulační úřad. A poslední možnost pojednává o zavedení nového nezávislého regulačního úřadu.

Ze čtyř možných variant zredukovala vláda možnost na pouhé dvě varianty. Jedná se o zachování stávajícího systému regulace cen vody s koordinačním subjektem. A druhá možnost je převedení regulace cen vody pod Energetický regulační úřad. Dokument navrhuje spíše variantu bez podmanění Energetickému regulačnímu úřadu.

Zavedení kompetence regulace cen vody pod Energetický regulační úřad, je jedna z variant, která by měla vést ke zlepšení regulace cen ve vodárenství. Nejzávažnějším problémem je, že by chyběla státní koncepce norem a pravidel pro stanovení efektivní a účinné regulace. Musel by se vytvořit nový regulační zákon a obnovit stávající zákon o vodovodech a kanalizacích. Kdyby nastal tento převod pravomoci pod Energetický regulační úřad, vyznačovalo by to značnou podobnost s regulačním způsobem jako je ve Velké Británii, která je označována za průkopníka ekonomické regulace ceny vody ve

vodárenství. Rozdíl mezi Velkou Británií a ČR je především v počtu provozovatelů a vlastníků vodohospodářské infrastruktury. ČR má 2200 provozovatelů a přibližně 6000 vlastníků, přičemž Velká Británie se pohybuje v rozmezí pouhých desítek. Dalším rozdílem je že, ve Velké Británii došlo k celkovému přesunutí vodohospodářského majetku do soukromého vlastnictví, ale v ČR setrvává stále ve vlastnictví obcí a měst až na některé výjimky. Podobným regulačním způsobem jako je tato varianta, disponuje také kromě Velké Británie i Portugalsko, Slovensko, Dánsko a Bulharsko.

Regulační způsob nynějšího systému, který je charakterizován rozšířením o koordinační subjekt, je nejpravděpodobnějším efektivním řešením v ČR, jak zlepšit regulaci cen vody. Koordinační subjekt by byl vytvořen na Ministerstvu zemědělství. Ministerstvo zemědělství by posílilo dohled a kontrolní činnosti a prohloubilo by benchmarking. Tato varianta způsobu regulace je podobná regulačnímu způsobu, který vlastní Německo, Polsko, Švédsko, Rakousko, Maďarsko a další státy.

6. Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo především zpracovat analýzu a porovnání způsobu regulace vodného a stočného ve zvolených evropských státech. A shrnout výsledky komparace a význam pro ČR.

Regulace cen ve vodárenství má využití především v monopolních strukturách trhu podobně jako je tomu u jiných spotřebních statků, jakou jsou například energetické či telekomunikační služby. Regulace cen funguje v rámci legislativní normy a na základě politické strategie celého odvětví. Regulace není samostatným řešením v odvětvových strukturálních problémech a neefektivnosti. Aby regulace byla účinná, vyžaduje přiměřenost k dalším aspektům dále pak také kvalifikované a personální zkušenosti a dostatečné finanční prostředky. Regulace by neměla být cenově ovládána, měla by se zaměřit spíše na efektivitu výkonu než na referenční hodnoty. Budoucí investice, by měly zajistit udržitelnost, efektivitu a cenové poskytování služeb. Důležitá je také zpětná vazba pro spotřebitele a kompatibilní mechanismy. V rozsahu působnosti regulace je kontrola cen, kontrola efektivně vynaložených nákladů a kontrola využitelnosti a hospodárnosti s investicemi a udržitelnosti těchto aktiv. V neposlední řadě je to i kontrola kvality poskytovaných služeb a uspokojivosti potřeb spotřebitele. Struktura různorodého trhu ale vytváří v kontrole regulace cen problémy. Regulace ceny vody může být v kompetenci buď vládního orgánu nebo nezávislého regulačního úřadu.

V ČR stanovuje Ministerstvo financí pevně dané předpisy o výši ceny vody. Z kalkulace Cenového výměru Ministerstva financí, vychází způsob stanovení ceny vodného a stočného. Tato cena je věcně usměrňovaná státem. Cenotvorba vodného a stočného zahrnuje oprávněné náklady, kalkulační objemy a přiměřený zisk.

Jednotlivé evropské státy, kterými byly zvoleny Slovensko, Velká Británie, Portugalsko a Irsko. Byly popsány jejich regulační způsoby a orgány, které mají v kompetenci regulaci cen vody. Tyto státy vlastní odlišné příslušné vodárenské zázemí, majetek vodohospodářské infrastruktury, příslušné právní normy a poplatky či daně, nehledě také na geografickou polohu a vliv podnebí. To vše zapříčiňuje stanovení různých cen na regionální, státní i nadnárodní úrovni.

Vláda může prostřednictvím zákonodárných orgánů stanovit lepší normy a pravidla ve vodárenství. Mohou prostřednictvím těchto ustanovení ovlivnit cenu, spotřebu a celkové naložení s vodou. Velkou roli nehraje pouze vnitrostátní správa ale i Evropská unie a její ustanovení.

V diskuzi je zmíněn vládní návrh, který je založený na různých variantách regulačních způsobů v ČR, tak aby se posílil stávající stav regulace. Existují i názory, že nynější systém regulace cen vodárenství je dostačující. S tímto verdiktem by se autorka neztotožňovala. Jednou z nevýhod zmíněného způsobu je odlišná cena vodného a stočného v jednotlivých regionech. Autorka by změnila nynější způsob regulace cen vody ČR už jen kvůli tomu, že Evropská komise vyžaduje zavedení nezávislé regulační instituce. Toto zřízení nezávislé regulační instituce je podmíněno přísunem dotací pro vodárenství ČR v nadcházejícím programovacím období 2014-2020.

Jistě výhodnější variantou regulačního způsobu je stávající systém rozšířený o koordinační subjekt, kterým by bylo Ministerstvo zemědělství. Pozitivum by bylo především v tom, že by se nemusely uskutečnit zásadní změny v legislativní povaze. Zavedením kompetence regulace cen vody pod Energetický regulační úřad, by nejspíše znamenalo zdražení vody a více administrativy pro dané instituce. Došlo by k přerušení nynějšího vztahu mezi obcí a provozovatelem a také k oslabení vztahu obce a správou infrastruktury. Jestliže nastane jedna z možných zmíněných variant tak je kladným aspektem u obou dvou variant, že nově chystané způsoby podporují benchmarking, který by vedl ke zlepšení kvality poskytovaných vodohospodářských služeb, jelikož je to proces, který je založen na komparaci a měření efektivnosti, produktů, procesů a metod společnosti s vysoce postavenými společnostmi stejného odvětví z důvodu vymezení cílů a zkvalitnění vlastních aktiv.

Doporučeným opatřením na zlepšení regulace cen vody ve vodohospodářství ČR, je varianta, kdy by byl současný stav rozšířen o koordinační subjekt. Tato možnost je nejbližší našemu stávajícímu systému, proto by nemusely nastat zásadní změny. Do budoucna snad můžeme očekávat, že se změnou přijde i zlepšení a větší efektivnost v tomto odvětví.

7. Seznam použité literatury

Internetové zdroje:

1. Cena vody: Vodné a stočné. [online]. Dostupné z:<http://www.cenyenergie.cz/cena-vody-vodne-a-stocne/> <získáno 6.3.2015>
2. Cena vody v ČR podléhá striktní regulaci. [online]. Dostupné z:<http://www.vodarenstvi.cz/clanky/cena-vody-v-cr-podleha-striktni-regulaci> <získáno 12.12.1992>
3. *Cenový věstník 13/2013*. Ministerstvo financí. [online]. Dostupné z : <http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/cenovy-vestnik/2013/cenovy-vestnik-12013-8568> <získáno 3.2.2015>
4. Cena vody v roce 2011 napříč zeměkouli. [online]. Dostupné z:<http://www.cenavody.cz/clanky/jake-jsou-ceny-vody-napric-zemekouli> <získáno 15.2.2015>
5. ERSAS: The role of the Portuguese water and waste services regulation authority. [online]. Dostupné z: <http://eimpack.ist.utl.pt/docs/ERSAR.pdf> <20.2.2015>
6. Informační zpravodaj Operačního programu Životního prostředí. Regulace vodárenství – zkušenosti z Portugalska. [online]. Dostupné z: http://www.sfzp.cz/soubor-ke-stazeni/13/3911-priorita_01_2009.pdf <13.2.2015>
7. Jak je to s tvorbou cen vody a jakým způsobem můžeme ušetřit. [online]. Dostupné z: <http://www.nase-voda.cz/jak-je-tvorbou-cen-vody-jakym-zpusobem-lze-usetrit/> <získáno 12.12.1992>
8. Ministerstvo financí: tvorbu ceny pravidelně kontrolujeme. [online]. Dostupné z: <http://www.nase-voda.cz/ministerstvo-financi-tvorbu-cen-vody-pravidelne-kontrolujeme/> <získáno 21.5.2014>
9. Ministerstvo průmyslu a obchodu. [online]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/> <získáno 25.10.2014>

10. Modely provozování vodohospodářské infrastruktury. [online]. Dostupné z:http://www.vodovod.info/index.php/tema/237-modely-provozovani-vodohospodarske-infrastruktury#.VTPT_SHtmkp <získáno 30.1.2014>
11. Návrh koncepčního řešení regulace cen ve vodárenství: Nové materiály k připomínkám. [online] Dostupné z: <http://www.komora.cz/pro-podnikani/legislativa-a-normy/pripominkovani-legislativy/nove-materialy-k-pripominkam/228-14-navrh-koncepcniho-reseni-regulace-cen-ve-vodarenstvi-t-6-1-2015.aspx> <získáno 20.2.2015>
12. Podle jakých pravidel se stanovuje cena vody?. [online]. Dostupné z:<http://www.vodarenstvi.cz/clanky/podle-jakych-pravidel-se-stanovuje-cena-vody> <získáno 12.12.2014>
13. Pracovní metodika pro privátní poradce v lesnictví. [online]. Dostupné z:<http://www.uhul.cz/images/poradenstvi/metodiky/VMFLDHNLM.pdf> <získáno 10.5.2014>
14. *Privatizace vodárenství v České republice: kam odtékají zisky?*. Praha: Transparency International - Česká republika, 2009, 23 s. ISBN 978-80-87123-08-9.
15. Program 2020 a rekreační funkce lesa. [online]. Dostupné z:<http://www.lesycr.cz/ls155/program-2020/stranky/program-2020.aspx> <získáno 5.10.2014>
16. Regulation of water supply in Germany. [online]. Dostupné z: <https://www.cesifogroup.de/portal/page/portal/96843359F35F0D9FE04400144FAFBA7C> <získáno 20.2.2015>
17. *Regulace cen odvětví elektroenergetiky v ČR*. Vysoká škola ekonomická v Praze. Tomáš Horník. [online]. Dostupné z: www.vse.cz/polek/download.php?jnl=eam&pdf=101.pdf. <získáno 15.2.2015>
18. Srpen - les a voda - rezoluce o vodě: Lesy a voda. [online]. Dostupné z:<http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/mezinarodni-rok-lesu-2011/tema-mesice/srpen-les-a-voda-rezoluce-o-vode-a-jine.html> <získáno 10.5.2014>

19. Slovenské vodárenství - žádná konkurence, přísná regulace cen. [online]. Dostupné z: <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/slovenske-vodarenstvi-zadna-konkurence-prisna-regulace-cen> <získáno 20.2.2015>
20. Vodarenstvi.cz. Regulace vodárenství ve Velké Británii [online]. Dostupné z: <http://www.vodarenstvi.cz/clanky/slovenske-vodarenstvi-zadna-konkurence-prisna-regulace-cen> <získáno 20.2.2015>
21. Výhledy českého vodárenství po roce 2015. 6 s, Dostupné z: <http://www.vakcr.cz/sovakvyh.pdf> <získáno 12.12.2014>
22. WATER SERVICES ACT 2013. [online]. Dostupné z: <http://www.irishstatutebook.ie/pdf/2013/en.act.2013.0006.pdf> <získáno 6.1.2015>
23. Za posledních 23 let voda zdražila stonásobně. [online]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/finance/295041-za-poslednich-23-let-zdrazila-voda-stonasobne.html> <získáno 12.12.1992>

Zákony:

1. Zákon č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích. [online]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/legislativa/vyklady/zakon-vodovody-kanalizace/> <získáno 10.3.2015>
2. Zákon o lesích: [online]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_zakon-1995-289-viceoblasti.html <získáno 5.4.2013>
3. Zákon o cenách. [online]. Dostupné z: <http://zakony-online.cz/?s141&q141=all> <získáno 5.4.2013>

Literární zdroje:

1. BĚLOHLÁVEK, Alexander J a Renáta HÓTOVÁ. *Cenová regulace z pohledu tuzemské, komunitární a mezinárodní úpravy a ochrany investic*. 1. vyd. Ostrava: Sagit, 2008, xx, 356 s. ISBN 978-80-7208-676-4
2. PRŮCHOVÁ, Ivana a Jakub HANÁK. *Voda v právních vztazích*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2014, 238 s. ISBN 978-80-210-7155-1.
3. STEPAN, Adolf. *Kalkulace nákladů a cenová politika v tržní ekonomice: Pracovní kniha*. 4. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Linde, 1993, 155
4. TULEJA, Pavel, Pavel NEZVAL a Ingrid MAJEROVÁ. *Základy mikroekonomie: [učebnice pro ekonomické podnikatelské fakulty]*. 2., aktualiz. vyd. Brno: Computer Press, 2011, viii, 261 s. Vysokoškolské učebnice (Computer Press). ISBN 978-80-251-3577-8.
5. ZAJÍČEK, Miroslav a Karel ZEMAN. *Řešení problémů v ekonomické analýze*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2010, 210 s. ISBN 978-80-245-1727

Seznam příloh

Příloha 1 – Dotazník pro evropské státy	53
---	----

8. Přílohy

Příloha 1 – Dotazník pro evropské státy

Questionnaire

Regulatory system and principles in public water supply and sanitary services

in EU members states

This questionnaire is part of research project TD020112, “Regulation of public services in water management with emphasis on drinking water supply and sewerage sector” , which aims to collect information about regulatory systems in member states of the EU and some OECD countries. The project is supported by the Technology Agency of the Czech Republic.

Please complete each question with the most up to date information, see the example (“EX.”) current and valid data, characteristic or estimations (“X”=valid). If it is not possible to provide data for 2014, then in the “remark” column note the year of validation for the data . See glossary for ”No” (below tables) to help inform your answer.

1. Question: GENERAL: Territorial destination

NAME of COUNTRY (state, region)				
No	General characteristics are:	VALUE	Note: Source – web address – email	Remark
1.1.	Population average (thousand)			
1.2.	Coverage by public drinking water system (%)			
1.3	Coverage by public sewage system (%)			
1.4.	Accounted drinking water delivery – total (mil.m ³)			
1.5.	of which for households (mil. m ³)			
1.6	Specific water consumption (litre/day)			

	per capita)			
1.7.	Average drinking water fee/charges (EUR / m ³)			
1.8.	Average sewage fee /charges (EUR / m ³)			
1.9.	Losses of water- from total delivery (%)			
EX.	(CZ) Population average (thousand)	10 512 419	http://vdb.czso.cz/vdbvo/tabparam.jsp?voa=tabulka&cislatab=DE1030CU&&kapitola_id=368	2013
Q1	Commentary:			

2. Question: OBJECTIVES: What are the regulatory objectives for drinking water and sewerage services in your country? (Importance of objective L=low; M=medium; H=high)

No	(Objective) as a reason for regulation is...	L	M	H	Note: Source – web address -- email	Remark
2.1.	Protection of the interest of consumers					
2.2.	Arbitration function					
2.3.	Increase profitability and efficiency of services					
2.4.	Quality of services					
2.5.	Supply stabilization					
2.6.	Profit adequacy					
2.7.	Reducing losses / leakage					

2.8.	Renewal of infrastructure					
2.9.	Achieving drinking water quality					
2.10.	Price acceptability					
2.11.	Right of connection and supply					
2.12.	Protection of water resources					
2.13.	Promote technical innovation					
2.14.	Transparency					
2.15.	Credibility of regulation					
EX.	<i>(CZ) Profit adequacy</i>	X				<i>Ministry of nowadays Finance - www.mfcr.cz</i>
Q2	Commentary:					

3. Question: **INSTITUTIONS: What sort of regulatory institutions have been established and what level of impact are they having in your country?** (Level of impact L=low; M=medium; H=high; A=absent)

	In the regulation is working...	L	M	H	A	Note: Source – web address -- email
3.1.	Regulating agency for water services					
3.2.	Independent general regulatory agency					
3.3.	Government departments					

3.4	Competition authority						
3.5.	Regional and common body						
3.6.	Non-government body						
EX	(CZ) Government departments			X		Act No 274/2001 Coll. https://portal.gov.cz/portal/	
Q3	Commentary:						

4. Question: **FORM: Which approaches to regulation prevail in your country, and what level of impact do they have?** (Level of impact L=low; M=medium; H=high)

No	In the regulation there is present ...	L	M	H	Note: Source – web address -- email	Remark
4.1.	Command and Control (legal obligation)					
4.2.	Competition control					
4.3.	Tender and Contract “Regulation”					
4.4.	Public concession					
4.5.	Self-regulation					
EX.	(CZ) Competition control		X		Office for the Protection of Competition https://www.uohs.cz/en/	nowadays

5. Question: **METHOD: How is the regulation of cost and prices achieved , and how prominent is each method used?** (Prominence of cost / pricing method L=low; M=medium; H=high)

	For the regulation is used principle.....	L	M	H	Note: Source – web address – email	
5.1.	Fixed (maximum) price					
5.2.	Price cup regulation					
5.3.	Revenue cup regulation					
5.4.	Yardstick competition					
5.5.	Cost structure					
5.6.	Cost relations (benchmarking)					
5.7.	Affordability price					
5.8.	Cost recovery					
5.9	Tax (special VAT)					
5.10	Information Gathering and Analysis					
EX.	CZ) Tax (special VAT)		X		Act. No235/2004 coll, Sb., www.mfcr.cz/	Since 2000 to 2004
	Commentary:					

6. Question: **PLAYERS: WHAT IS THE organization, management and ownership in water services sector?**

(Number) of (type) is acting in the sector.	NUMBER	Note: Source – web address –	

			email	
6.1.	Network (infrastructure) owners - total			
6.2.	from this - public			
6.3.	from this - private			
6.4.	Operators – total			
6.5.	Private operators			
6.6.	from this private group companies (number)			
6.7.	Public operators			
6.8.	from this public association			
6.9	Mix network-operating model			
6.10.	from this Public control of the assets			
6.11.	from this Private control of the assets			
EX.				
	Other			

7. EFFICIENCY: How broad and deep is the effectiveness of regulation ?
(Effectiveness L=low; M=medium; H=high)

	Regulatory goals in this field are effective for ...	L	M	H	Note: Source – web address -- email	Remark
7.1.	Economics (cost, capital ratio, profit recovery)					
7.2.	Consumer’s interest (affordability, quality, security)					
7.3.	Development (service coverage, infrastructure)					

7.4.	Environment (water sources protection)					
7.5.	Regional, structural and cohesion					
7.6.	Credibility and acceptance (general)					
7.7.	Legal stability and enforcement					
7.8.	Transparency					
EX.						
	Other					

8. Question: **TARIFFS: How are system pricing and tariffs used in water services regulation?** (Impact on prices for consumers L=low; M=medium; H=high)

	In the tariff system these feature and have an impact on prices	L	M	H		
8.1.	Fixed price					
8.2.	Volumetric price					
8.3.	Fixed and volumetric price					
8.4.	Connection fee					
8.5.	Block tariff					
8.6.	Financial incentives					
8.7.	Cross-subsidization					
8.8.	Independent price for wastewater service					
8.9.	Contract based price					
8.10.	Sectorial difference					
8.11.	Seasonal difference					
EX						

fixed = meter rental, pipe size

9. Question: **LEVEL: Where do the pressures come from that impact on the regulation process?** (Impact on the regulation process L=low; M=medium; H=high)

	Regulation is executed on..	L	M	H		
9.1.	European Union					
9.2.	National executive/legislation					
9.3.	Local (Municipality, Water association)					
9.4.	Provincial (Region, County)					
9.5.	River basin (area, administration)					
9.6.	In rank of water supply and sanitation utility					
9.7.	NGO's					
9.8.	Private companies (operating, other i.e. banks)					
EX.						
	Other					

10. Question: **CHALLENGES: How are these issues impacting on water regulation in your country at present?** (Impact of the issue / problem L=low; M=medium; H=high)

	The problem of	L	M	H		
10.1.	Infrastructure renewal and development					
10.2.	Financing					
10.3.	Public subsidies					
10.4.	Price affordability					
10.5.	Cost recovery					
10.6.	social stratification					
10.7.	Public private partnership					
10.8.	regulation efficiency					

10.11.	regulation rigidity					
10.12.	Environmental conditions					
10.13.	Quality					
10.14.	Security					
EX						
	Other					

Glossary

The year of validity for data or estimation is very important. Please enter a year in the “YEAR” column if data is not from 2014.

1. General: characteristic of the regulated area in the sector water supply and sanitation services (water treatment, portable water distribution, waste water and sewage collection and clearing) = express: IN NUMBER

1.5. households, main part of residential demand for portable water, final users.

1.7.-1.8. – can be in national currency for countries without EMU. (in given year)

Q1. Commentary: Show national specific and key condition for water use. (water codex, water rights, water Act, implementation of water legislation)

2. Objectives: Reasons and goals of the regulation emerging from economic (monopoly, cost recovery, rent coverage etc.), social (affordability, necessity, health security) and environmental (water resources and quality protection) and other (e.g. human rights) principles. In real regulation system are combined.

Q.2. Commentary: Show in frame relations among economic, social and environmental aims in the sustainable regulation **Express: as rate of claimed in the system : LOW – MEDIUM - HIGH (can be more items fulfilled in answer to Question 2)**

3. Institutions: There are several models of regulation water services. Regulation authority depends on national design and arrangement mainly.

3.1. Especial agency for water and sewage services regulation

- 3.2.. Agency for regulation important services (household delivery of necessities i.e. energy, water, some “net” branches services – personal transport etc.)
- 3.3. Particular regulatory activities are perform in different government departments.
- 3.4. protection against monopoly, market restriction etc.
- 3.5. Region and municipality
- 3.6. Municipal water associations and NGO’s

Express: LOW – MEDIUM – HIGH or ABSENT if this type of institution absent in national regulation system

4. Form:

- 4.1. I.e. mainly margin and conditions derived from legislation (water or health protection, security, right to water) based on environmental, health or natural limits e.g.
- 4.2. It is important if both access private operators on service’s market and deficit non-market regulation.
- 4.5. Tender in stage “access to market” i.e. conditions for operating contract.
- 4.6. Both technical and public requirements on operator. If it is pubic operator there coming out from status. For private operator have to be in contract and/or in regulation conditions.

5. Method: Question aimed at the basis and use of tools in price regulation.

- 5.5. Cost structure regulation defines allowable items of cost related to water services delivery.
- 5.6. Cost relations (benchmarking) mean regular price of cost given by benchmarking
- 5.7. Affordability price mean based on fix criterion (for portable water price expenditures lower than 2% net income of household) or economic relation (e.g. willingness to pay).
- 5.8. Cost recovery from economic point of view tends to full cost recovery (include profit and rent of capital). For water services is allowed concept “sustainable” cost recovery, based on part recovery, affordability and reasonable subsidies.
- 5.9. Tax is important in case different tax level for water services (e.g. VAT) **Express: LOW – MEDIUM – HIGH**

6. Players: organization, management and ownership. Players in water services shall be divided according to ownership of public or private the net means (infrastructure), operating capital and combination of them. Answers point to complexity and extension of the regulation. **Express an estimation of NUMBER of this categories in national system**

7. Efficiency: ask how regulatory goal are achievement. Express as an estimation LOW – MEDIUM – HIGH for most of items.

8. Tariffs: It is list of used tariff types. Some of them are combine with different weight. Express: LOW – MEDIUM – HIGH for one or more items.

9. Level: regulation of the water services is executed and affected at different levels. Question is about which level prevails in executive control and making of rules which affected them. Express: LOW – MEDIUM – HIGH

10. Challenges: Expert review of main problems or solutions in your country. Express: LOW – MEDIUM – HIGH for all of the items.
